Nagyvárad, 1905. XI. évfolyam 188. szám. Vasárnap, augusztus 20.

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:
A kiadóhivatalban átvéve:
Egész évre ... 16 kor.
Negyedévre ... 4 «
Helyben házhoz hordva:
Egész évre ... 20 kor
Negyedévre ... 5 «
Vidékre postán szállítva:
Egész évre ... 24 kor.
Negyedévre ... 6 «

TISZÁNTÚL
POLITIKAI NAPILAP

Megjelenik minden nap a hétfő és ünnep utáni napok kivételével.
Szerkesztőség és kiadóhivatal: Nagyvárad, Apácza-utcza 2.
A szerkesztőség kéziratok visszaadására vagy megőrzésére nem vállalkozik.
Előfizetések és hirdetések a kiadóhivatalhoz intézendők.
Egyes szám ára 8 fillér.

NAGYVÁRAD, augusztus 19.

Szent István ünnepe.

(—a.) Egyetlen nemzeti ünnepünk első királyunknak, az egységes magyar nemzeti állam megalkotójának ünnepe, hosszu századok folyamán ritkán találta hasonló válságos helyzetben Szent István országát.

Szent István koronájának fénye ma sem halványult el, felkent viselőjének tekintélye, hatalma érintetlen, csorbitatlan, e haza hü fiai előtt, a külföldön pedig ily nagy befolyásnak és tiszteletnek Hunyadi Mátyás óta egyetlen királyunk sem örvendett; — külellenség nem fenyegeti a hon határait és megis nagy válság nehezedett reánk.

A király és a nemzet nem értik meg egymást. A nemzet a Szent István által szerzett állami függetlenségnek követelményeit óhajtja olyan mértékben megszerezni, amilyen azt megilleti, — a király pedig, akinek vállaira egy másik ország kormányzásának gondja is nehezedik, félti e követelmények megvalósulásától örökös tartományainak békéjét és az államait védő hadseregének egységét.

Innét e konfliktus, mely négy század óta magvát képezi a belső bonyodalmaknak és küzdelmeknek. Mióta felséges királyunk országainak kormányzását átvette harmadszor élesedik ki a küzdelem. Az első forradalomba kergette a nemzetet, a másodikat tizennyolcz évi absolutizmus után megoldotta királyunk alkotmányos érzése és hazánk egyik nagy fiának mélységes bölcsesége, a harmadik most nehezedett reánk s élesen szembe állitotta egymással a királyt és a nemzetet.

Fokozza a válság bajait és sokszorosan sulyosbbitja a megoldás nehézségeit az a körülmény, mely sajnos annyiszor ismétlődött hasonló helyzetben a magyar történelem folyamán, hogy maga a nemzet sincs egyakaraton, saját fiai gördítenek akadályt a küzdők elé.

Az a párt, amelynek nagy része van e sulyos válság felidézésében, éppen e napokban fog vezekelni hibáiért. Ha az augusztus huszonharmadiki pártgyülés nem is fogja kimondani a párt feloszlását, a jelek szerint a háromévtizeden át mindenható pártnak jelentékeny része fog ilyen vagy amolyan formában a nemzeti jogokért küzdők táborához csatlakozni. A megmaradó rész pedig alig számithat többé arra, hogy iránytadó legyen a nemzet politikai életében.

A nép alsó rétegének egy számban nem kicsinyelhető része éppen a nemzeti ünnepen fog demonstrálni a nemzeti küzdelem ellen. Erre ugyan — ha már minden áron megakarják tenni — alkalmasabb napot is választhatott volna ez a szerencsétlen félrevezetett tömeg, de hát nekik a haza semmi, nem várhatjuk tőlük, hogy a nemzettel együtt ünnepeljenek. De talán tehettek volna róla a hatóságok.

Különben első szent királyunk nagy emlék ünnepén, egyetlen nemzeti ünnepünkön ne tegyünk szemrehányást senkinek. Akárkinek a hibája idézte is fel e nagy konfliktust, a rekrámináczióckal nem fogjuk enyhiteni vagy megoldani.

Hir szerint éppen e napra idézte maga elé koronás királyunk ügyvezető miniszterelnökét, kivel a megoldásnak ujabb módozatairól fog tanácskozni.

Vajha Szent István szelleme megihletné jóságos királyunk lelkét s bölcsesége rávezetné őt és nemzetét a kibontakozás békés utjára, amelyre oly nagy szüksége volna e nemzetnek.

Alkotmányunk szerzőjének dicsőséges Jobbját, melyet kilencz század véres zivatarjai közt csodás módon megőrzett a népek felett gomdviselő Isten, körülhordozza ma országunk főpapja ünnepi körmenetben Budavár térein. A szent korona mellett ez a dicsőséges szent Jobb a magyar nemzetnek legfőbb talizmánja.

Nem lehetünk ott mindnyájan a Szent István napi körmenetben, legyünk ott lélekben s egyesüljön e válságos időben minden igaz magyar a buzgó imádságban Szent István országáért, Szent István utódjáért, Szen István népéért.

„TISZÁNTÚL“ TÁRCZÁJA.

Hadakozás békében.

(Esetek a gyakorlati és szolgálati szabályzatból, gyakorlati példákkal megvilágitva a cs. és kir. 60. magyar gyalogezred 1905. évi királyhidai táborozásából.)

Irta: **dr. Krüger Aladár.**

III. A terep felkutatása.

(Gyakorlati szabályzat, VII. fejezet, 63. §. 547. 571. 612. 621. pontok.)

A tereptan, mint azt a hadi tudományokból tudja, a ki tudja, a gyakorlati szabályzat néhány fontos utasitása alapján lett oly lényeges katonai tárgy. Ennélfogva Királyhidán is első sorban ennek a tudománynak a müvelésére áldozatul ifju erőnket és drága időnket.

Nagy életbölcseség rejlik a reglama 547 pontjában, a hol felsorolja, mik képezik egy capat értékének próbakövét (»Prüfstein«)? Ezek közt van »a terep ügyes kihasználása ugy saját erőink kifejthetése, mint a veszteségek lehető csökkenése végett.« Minthogy pedig erőinket ugyancsak ki akartuk fejteni, még pedig lehető csekély veszteséggel, ennélfogva vezér csillagául választottuk a reglama 547. pontját s megkezdtük a terep felkutatását.

Megkezdük. De kit?

Pár év mulva benne lesznek neveink a hadi lexikonban, addig azonban államtikot képeznek, nehogy a muszkr eltanulja a terep felkutatásának ilyen kitünő módját. Ennélfogva csak egyes főbb szereplők kiváló jellevonásait bemutatni, nehogy hadi titkokat áruljak el.

Először is a tiszteletbeli tartalékos főhadnagy ur. Csapatunk büszkesége, ragyogása. Legjobban ragyogott napfényben, levett sapkával: lévén derekáig kopasz. Taktikai dolgokban, főleg éjszakai gyakorlatokban felülmulhatatlan. Érdemei elismeréséül a tb. rezorva-főhadnagyi czimet adtuk neki dijtalanul, de nam sörtelenül.

Aztán a »bánsági lenge délibáb,« csapatunk erkölcsi sulyának alapja: 100 és 200 kiló közt lévő ifju. Ezen a szilárd alapon épült a kedélye is s ha rossz bort mért rosszabb viczczekkel kellett elviselhetővé tenni, csak a sváb délibábhoz fordultunk.

A vén sztrjáktörő. Tartalékos; czivilben térj. szabad óráiban vasutas. Innen a természetrajzi tudományos neve is: vén sztrájktörő. Csapatunk minta-szalmaözvegye, a mennyiben a jegygyürüjét is otthon felejtette — véletlenül. Mondj ő.

A vadapród. Csapatunk Benjaminja, bár *nem* Benjámin vallását követte, természetesen. Örökös lázadó és örökös békülő, szóval igazi magyar. Ezért kadétrangját jónak láttuk magyarul hadapródnak, vagy szabadon forditva nemes egyszerüséggel vadapródnak jelezni. Egy sajnálatos körülmény és a szolgálati szábályzat udvariatlan rendelkezései miatt 15 napig csapatoknak csak kültagja lehetett, a szolgálati szabályzat I. rész, XVI. fejezete alapján. (Fegyelmi büntetőjog.)

Volt még egy tagja a kiváló csapatnak. Majdnem oly fürtös, mint a vezérünk. Körülfelül annyira szalmaözvegy, mint a sztrájktörő. Minden rossznak megjavitója, ha honoráriumot kap. Érdemeit, ha azokat ismerném is, szerénységem tiltaná felsorolni.

Ezek alkották az »öreg szenvedők társasá-

A legjobban ajánlható az úri közönségnek ruha-beszerzésre

MITTEILER EDE
angol divatszabó czég
Nagyvárad, Fő-utcza (Uri Casinó-épület) TELEFON 520.

Szövetek és bélések méterenkint nálam a legolcsóbb gyári árban szerezhetők be.

mely angol szövetekből a legujabb szabás szerint a legszebb kivitelben készit *férfi öltönyöket*, s minden e szakba vágó ruhanemüeket. — **Női costümök**, valódi angol **SZÖVETEK** nagy választékban.

A magyar nyelvrendeletek.

A hivatalos lap tegnapi száma közli a rendeletek egész sorozatát, melyekben a miniszter a magyar nyelv tanitásáról intézkedik A rendeleteket átirat kiséri az egyházi főhatóságokhoz, mely többek közt azt mondja: Az elemi népiskolai magyar nyelv tanitás czélját a fennálló törvényes rendelkezés alapján abban kell megállapitanom, hogy az elemi népiskolából kikerült növendékek a magyar nyelvet annyira elsajátitsák, hogy az ő életviszonyuknak megfelelően gondolataikat magyarul helyesen ki tudják fejezni, továbbá tudjanak magyarul folyékonyan olvasni, irni és számolni. — Felkérem még a főtiszt. egyházi főhatóság nagybecsü figyelmét a körrendelet 6. pontjában foglaltakra. Ezzel tisztán csak azt czélozom, hogy különösen a nagyobb népességü hitfelekezetü iskolákban, ahol az iskolafenttartó hitfelekezet nem képes kellő számu tanerőt alkalmazni, az illető iskola jellegének és a hitfelekezet önkormányzati jogának érintése nélkül a főtiszt. egyházi főhatóság beleegyezésével *a magyar nyelv tanitását állami tanitó kirendelése által lehetővé tegyem.* Ezen állami tanitó, aki mindenesetre az illető felekezeti iskolának megfelelő vallásu lesz, csak ideiglenesen alkalmaztatnék és a főtiszt. egyházi főhatóság kivánatára elrendeltetnék.

Egy másik átirat megy a közigazgatási bizottságnak és végül jön maga a rendelet, melyet a miniszter egy kis statisztikával vezet be. E szerint az anyaország népességének negyven százaléka nem magyar és ennek a negyven százaléknak 83·2 százaléka nem is beszél magyarul. Ezért rendeli el az 1278: XVIII. t.-cz. szigoru végrehajtását, vagyis a magyar nyelv kötelező tanitását. Van ugyanis Magyarországon 3343 nem magyar tannyelvü népiskola, a hol a magyart igen lanyhán, 1340-ben egyáltalán nem tanitják. Egy másik rendelet intézkedik a magyar nyelvnek a nem magyar tannyelvü képzőintézetekben való tanitása tárgyában. Mindkét rendelet részletes intézkedéseket tartalmaz végrehajtásra és ellenőrzésre vonatkozólag is.

Nyiri Sándor lemondott.

Nyiri, volt honvédelmi miniszter tegnap, — mint értesülünk — lemondott a főváros II. kerületének képviselői mandátumáról. Sztehlo Kornélhez, választási elnökéhez levelet intézett, melyben elmondja, hogy a tényleges állományba visszahelyezték és igy mandátumáról lemond. A levelet már igy irta alá: Nyiri Sándor vezérőrnagy.

—

A bihari pótválasztás.

Ismeretes, hogy a választási kampány az e hó 15-én lefolyt szavazás eredménytelensége folytán elülről kezdődik a két legtöbb szavazatot nyert függetlenségi jelölt: *Rigó* Lajos bihari református lelkész és *Szokoly* Tamás ügyvéd, a nagyváradi függetlenségi és 48-as párt elnöke között. A választás, amelynek napját a vármegye központi választmánya *augusztus hó 31 ikére* tüzte ki, előreláthatólag a legkiélezettebb párttusában fog lefolyni. A sulypont a pótválasztásból kiesett szocziálista jelölt szavazóinál fekszik, akik eddigi jelek szerint *Szokoly* Tamás táborához fognak csatlakozni. Amellett azonban nem kevéssé befolyásolja a helyzetet az a körülmény is, vajjon a Rigó-párt megtudja-e tartani a pótválasztás alkalmával is azon vótumokat, amelyeket a Szokoly-párttól sikerült a választás napján, az ellenpárt táborából elvinnie. Szokoly párthivei minden igyekezetükkel azon vannak, hogy a választás topografiája a multkoritól jelentékenyen különbözzék és a lapunkban már vázolt mezei elhelyezkedés, valamint a választási barakk alkalmazása mellett a kortesmanipulácziókat lehetetlenné tegye. Szokoly Tamás pártjának vezetősége egyébként ma ujra akczióba lépett a kerület falvaiban s a nap folyamán a hegyközi községeket fogja bejárni. Természetes, hogy ezenközben Rigó pártja sem nézi tétlenül a fejleményeket. A kerület tehát igen izgalmas pótválasztásnak néz elébe. Noha már szinte beleszokott az ismételt választásokba még a télen, boldogult emlékezetü képviselője idejében.

A politikai válság.

A közoktatásügyi miniszter erélyes rendelete, melylyel a magyar nyelv hathatósabb tanitásáról intézkedik, mindenfelé csak megelégedéssel találkozott. Az alkotmányellenes kormány ez esetben sovénebbül és helyesebben jár el, mint valamennyi elődje.

E mellett az érdekes esemény mellett egy kacsaizü hir is kószál: állitólag protestáns magyarok jártak Németországban s Vilmos császárral beszélgettek a politikai válságról. Ennek a beszélgetésnek lett folyománya Zeyrig tanár kö yve, amelyben nyiltan propagandát igyekszik csinálni az önálló magyar állam mellett — egy Hohenzollern-királylyal az élén.

Az 5-ös albizottság tagjai kiléptek.

Mint értesülünk, a szabadelvü malkotensek kiküldött 5-ös albizottsága a tegnapi értekezleten arra az elhatározásra jutott, hogy meg sem várva a 23 iki pártértekezletet, a mozgalom vezetői és utánok a csatlakozók máris lépjenek ki a szabadelvüpártból.

Issekutz Győző még a tegnapi napon megirta a szabadelvüpárt elnökének, hogy kilép a pártból, ezt a kilépő nyilatkozatot és az albizottság többi kilépő tagjainak nyilatkozatát a szabadelvüpárt elnöksége minden valószinüség szerint még ma kézhez kapja.

A cincinatti-i magyarok Apponyi Albert grófhoz.

A Cincinattiban élő amerikai magyarok, akik május hónapban magyar egyesületet alakitottak, üdvözlő iratot küldtek gróf Apponyi Alberthez, melyben azt irják, hogy ha a nemzetnek ránk szüksége volna, Nagyméltóságod egy szavára elhagyjuk uj hazánkat, gyermekeinket és mindenkor készek vagyunk a nemzeti küzdelmekben *személyesen is részt venni.* De reméljük, hogy erre szükség nem lesz, hogy a magyar nemzet ügye békés elintézést nyer, amelyről oly szellemek gondoskodnak, mint Nagyméltóságodé.

---

gát.« Nem voltunk ugyan öregek, nem is szenvedtünk, de ráfogtuk, mivelhogy kell valami ok a vigasztalásra. Mi pedig igyekeztünk mentül jobban vigasztalódni.

A terep felkutatására első kisérletet a vadapród tett. Abból az elvből indult ki, hogy Mátyás király is álruhában kémlelte ki az ellenséget s igy tett szert világhirre. Kapta hát magát s mivel ugyis Mátyás, Napoleon és Nagy Sándor szellemi rokonának tartotta uri személyét, egy szép napon czivilbe öltözött s kiment az »ellenség« közé, a városba.

Én nem tudom, hol, merre kezdte a vadapród a kémszemlét. Elég az hozzá, hogy egy óra mulva büszkén sétált a főtéren, arczán egy napoleoni győzelem ragyogó öntudatával, jobbjáu egy fitos német leányzóval, a ki szendén lesütöttt szemmel tipegett a vadapród mellett. A ki látta, gyönyörrel szemlélhette az osztrák-magyar monarchia békés unióját.

Férfi sorsa az anyós, mondják a klasszikusok, az unió sorsa a koaliczó, mondják a politikusok. A vadapródék uniójának is akadt koalicziója, még pedig egy főhadnagy, egy kapitány meg egy őrnagy alakjában. Valamennyi a vadapród előljárója s valamennyi arrafelé sétált, a hol az osztrák-magyar unió olyan békés dilli alakra készült formálódni.

A vadapród észrevette a készülődő veszedelmet. Kitérni nem lehetett, visszafordulni sem. Nem maradt más hátra, mint merészen szembeszállni a bajjal.

— Elsétálok mellettük nagy peczkesen, talán meg sem ismernek, gondolta s olyan kegyetlenül kezdett füstölni, mintha fizetnék érte.

Ez a nagy füstölés annál inkább rá terelte a figyelmet. A főhadnagy erősen a szemébe nézett, figyelmeztette valamire a többit is és mikor a vadapród nagy uri nonchalanceszal el akart mellettük sétálni, a főbadnagy — szalutált neki. Ijedtében a vadapród is visszatisztelgett, balkézzel, a czivil kalaphoz. Ezt a jól sikerült köszönést a kapitány és az őrnagy is fogadta, de olyan baljóslatuan, hogy a vadapród azonnal felbontotta a magyar-oszták uniót s jobbnak látta hazaigyekezni.

Éjszaka a vadapródnak veszedelmes álmai voltak: azt álmodta, hogy ő az őrnagy sarkantyus csizmája s a gazdája becsukta valami szekrónybe. Valóságban a csizma elmaradt, de a becsukás nem. A legközelebbi reggelen a 15 napi állomás fogságot kapott »előirás ellenes ruházkodás miatt« s igy az öreg szenvedők társasága kénytelen volt egyelőre szolgálaton kivüli viszonyba helyezni.

Ezek után a bánsági délibáb, erkölcsi alapunk azt tanácsolta, hogy maradjunk a reglamánál és forsriftosan kutassuk ki a terepet,

Először is azt konstatáltuk, hogy hol vagyunk ? A földrajzi szélességet és hosszuságot ugy állapitottuk meg, a hogy lehetett egy-egy tiszti kabin földrajzi szélessége volt nagy 2 lépés, a hossza még 3 lépésnél is több valamivel. A meghatározás a reglama szerint lépésekben történt. Konstatáltuk azt is, hogy vagy 16—20 kabinból áll egy barakk, de hogy meddig áll, az a szelektől és viharoktól függ. Két éve jött egy mérges szél a Fertő tó felől s ugy elhordott két barakkot, hogy két napig keresték a darabjait. Erre a repülésre való tekintettel a berendezés csupa massziv tárgy: kökeménynyé préselt szalmapárna, szalmazsák, vaságy. Van egy tükör is, de annak nem lehet kitalálni, melyik oldala használható? Ez azért van igy, hogy ha a szél elhordja, a becsületes megtaláló ne tudja használni s inkább visszahozza. Az igaz, hogy mi sem tudtuk megmondani, az arczunkat mutatja-e a tükör vagy század főzőkannáját, de a leltárban ott szerepelt a reglamában előirt tükör. S ez a fő. Aztán meg a táborban nem is igen kellett csinositani magukat.

Szülők figyelmébe! *Az iskolai év bekezdésével* A gyermekek teljes és czélszerü felruházása legolcsóbb árban, legnagyobb választékban — csakis **Leitner Lázár-nál** Nagyváradon, Zöldfa-uiczán, a Zöldfa-kávéház ajtajával szemben eszközölhető.

Magyar politikusok Vilmos császárnál.

A magyar politikusok német barátkozásáról következő, igen valószinütlen hir kering:

Zeysig professzor ismeretes röpirata, amely arról szól, hogy Magyarország szakadjon el a Habsburgoktól, érthető izgalmat okoz Ausztria mértékadó köreiben. A legszélesebb körökben pertraktálják a röpirat szellemét, amely egyenesen németellenes irányzatra késztetné Ausztria Magyarország diplomácziáját, ha Zeysig nem a maga szakállára, nem egyszerüen a maga akaratából cselekedett. A kutatások, amelyeket ez irányban a diplomáczia nyomban meginditott, meglepő eredményre vezettek.

A kideritett titkokat féltő gondossággal őrzik, de a megdöbbenést, amelyet okozott, leplezni nem tudják. Kiszivárgott hirek szerint kiderült, hogy több magyar ellenzéki vezető politikus, mivel protestáns emberek, a közelmult napokban Németországban jártak és bizalmas uton audenczián kértek a német császárnál. Vilmos császár fogadta hitsorsosait s meghallgatta a szavukat. A magyar politikai helyzetről beszéltek természetesen az uralkodónak, azt akarván bizonyitani, hogy Magyarország alig várja a Hohenzollern dinasztiát . . .

Az audienczia látható eredménye pedig Zeysig tanár röpirata, amely minden szemérmet, sőt politikai óvatosságot és czélszerüséget félrelökve bejelenti, hogy a Hohenzollernek készek Ausztria-Magyarországot feldarabolni, a németeket magukba olvasztani, Magyarországot pedig azért, hogy ezt a német tervet elősegitette, független magyar nemzeti államma tenné, persze valamelyik ifju Hohenzollern herczeg királysága mellett kibővitve Galiczával, Bukovinával, Boszniával és — Szalonikivel.

Az orosz alkotmány.

(Pétervári távirati ügynökség.) Ma tették közzé a Gossudarstvennaja duma behozataláról szóló czári rendeletet. És a duma állami duma jellegét fogja viselni. A főbb intézkedések a következők:

A duma feladata az lesz, hogy résztvegyen a törvényjavaslatok előkészitésében, amely javaslatok a birodalmi tanácsban kerülnek azután tárgyalás alá és szentesités végett a legtöbb autokrata hatalom elé kerülnek.

A duma az orosz birodalom népe által külön meghatározott választási törvény alapján 5 évi időtartamra megválasztott tagokból fog állani.

Czári rendelet az öt éves időszak lejárta előtt feloszlathatja a dumát, de ugyanannak az ukáznak az uj választások határidejét is meg kell szabnia.

Az évi ülésszak idejét, valamint a szünidőt czári reudelet fogja megállapitani.

A duma teljes és bizottsági ülésekben tanácskozik.

A duma legalább négy és legfeljebb nyolcz bizottságból áll. Minden bizottság legalább husz tagból áll. A bizottságok és ezek tagjainak számát a duma határozza meg.

A teljes ülések határozatképességéhez a tagoknak legalább egyharmada. a bizottsági ülésekhez pedig legalább fele szükséges.

A duma költségeit az államkincstár viseli.

A duma saját tagjai közül választja elnökét és alelnökét egy évi időtartamra. Ennek az időnek letelte után uj választás van. Az elnök eltekintve a harmadik pontban meghatározott esettől, az uj elnök megválasztásáig ellátja az elnöki tisztet. Bármely ülésszak utolsó évében megválasztott elnök az 5-ik év végéig teljesiti az elnöki teendőket. Az elnök és távollétében az alelnök jelentést tesz a czárnak a duma müködéséről.

A duma tagjai előirt forma szerint leteendő ünnepi esküvel foglalják el hivatalukat.

A duma tagjainak teljes vélemény- és szólásszabadságuk van a duma hatásköréhez tartozó minden kérdésben.

A duma tagjait csak birói határozat alapján lehet szabadságuktól megfosztani és adósságuk miatt a duma tagjai nem tartóztathatók le.

A duma tagjai az ülésszak idején tiz rubel napidijat kapnak az államkincstárból. Azonkivül kétszer évenkint utiköltséget kapnak lakóhelyükről Pétervárra és vissza. Ez az utiköltség öt kopek versztenként.

A miniszterek, valamint a különböző ügyosztályok vezetői nem lehetnek a duma tagjai, de jelen lehetnek az üléseken és a szakukba vágó kérdésékre nézve felvilágositásokat adhatnak személyesen vagy megbizottjuknak utján.

Ha a duma teljes ülése vagy valamely bizottsága szükségesnek tartja, hogy valamely minisztertől vagy szakosztályfőnöktől felvilágositást kérjen, ugy az utóbbiak kötelesek a kért felvilágositást megadni.

A duma halaskörébe tartozik: 1. Minden kérdés, amely valamely uj törvény kibocsátásáról, érvényben lévő törvények megváltoztatásáról, kiegészitéséről, ideiglenes vagy teljes megszüntetéséről és végül államhivatalok felállitásáról, megváltoztatásáról vagy megszüntetéséről és azok javadalmazásának meghatározásáról szól. 2. A minisztériumok költségvetése, a birodalmi költségvetés és a költségvetésben elő nem forduló tételek utalványozása. 3. A birodalmi költségvetés hovaforditásának legfőbb ellenörzéséről szóló jelentés. 4. Az állami javak és az állami bevételek bármely részének elidegenitését érintő kérdések. 5. Államvasutak épitése. 6. Részvénytársaságok alakitása mindazon esetekben, valahányszor az alapitás az érvényben levő törvények valamely jóváhagyására szorul. 7. Minden kérdés, amelyet czéri rendelet a duma hatáskörébe utal.

A duma jogositva van törvényjavaslatokat kezdeményezni és kidolgozni, a mely törvényjavaslatok érvényben lévő törvények megváltoztatására vagy megszüntetésére, vagy uj törvények kibocsátására vonatkoznak. Ezek a törvényjavaslatok azonban nem érintik az állami alaptörvényeket.

A duma jogositva van az egyes miniszterekhez és a közigazgatási ágak vezetőihez állami tisztviselők eljárására nézve felvilágositást kérni, ha a duma az illető tisztviselők eljárásában az érvényben lévő törvények megsértését látja.

A közönség a dumának ugy teljes üléseiből, mint bizottsági üléseiből *ki van zárva*.

A duma elnöke jogositva van, titkos ülések kivételével, a teljes ülésekhez a sajtó képviselőinek, de minden ujság számára csak egy belépési engedélyt adni.

A duma elnöke titkos teljes ülést rendelhet el, ha a szakminiszter, a ki elé a tárgyalás alatt levő kérdés kerül, kijelenti, hogy az illető kérdés államtitok.

A duma teljes üléseiről szóló jelentések, amelyeket hites gyorsirók vesznek fel, az elnök hozzájárulásával az ujságok által közzétehetők; kivételt képeznek a titkos ülések jelentései.

A duma határozatkozatalához a teljes ülés

A közelebbi környezettel is hamarosan tisztába jöttünk. Megismerük a deszkabódét, mely a »tiszti étkezde« czimmel hivalkodott. Lényének nemes egyszerüségére vallott, hogy ha csak három oldalon volt fala s e három fanak is egy-egy darabját ki lehetett rugni, ha rövidesen szabadba akartunk menni. Elmentünk aztán a tiszti kaszinóba. Ebben a kaszinóra nem igen vallott más, mint hogy asztalok és székek voltak benne; ellenben igen előnyösen különböztette meg minden kaszinótól az, hogy esti 8-tól fél 11-ig katonazenét és söröket élveztünk. A kettő együtt kitünő hatással van az egészségre főleg olyan évszázados, hatalmas fák alatt, a minők védő lombjaikat a királyhidai tábor fölé boritják.

Valóságos nyaraló-telep a tábor. Ha a sok izzadást is figyelembe vesszük, akár fürdőnek is nevezhetjük.

A kitünő nyaraló telepen találkozott mindenféle uniformis, a mi csak Tillernél készül. Magyar és osztrák, honvéd és Landwehr, huszár, ulánus, dragonyos, tüzér, tengerész, léghajós, vasuti ezredbeli stb. Volt egy dán alezredes és egy kapitány, egy csilei kapitány, két romániai tiszt stb. Minden generálisnál jobban feszitett azonban a szekerész önkéntes csapat. Bő nadrágjuk egy-egy dupla léghajóra emlékeztetett s huszáros hányavetiséggel hirdették:

— Ah, mily khellemes a lovasságnál szholgálni!

Lovas mivoltukat el is ismerte magyar nevük: csihi-huszárok, vagy a még találóbb német név: *Mózes dragonyosai.*

A Mózes-dragonyosokkal persze nem sokat törődtünk; akadt egyéb társaság.

Éppen a kaszinóban tanulmányoztuk a terepet, távcső alaku sörös poharakon keresztül, mikor a zenekar magyar darabra gyujtott rá. Olyan éljenzést és tapsot rögtönöztünk, hogy a kis pufók cseh karmester azonnal megujrázta. Megint megéljeneztük, tüntető tapssal. Jött még egy magyar ráadás. A karmester oda volt a dicsőségtől; igy még nem tapsoltak neki. Elhatározta, hogy magyarul köszöni meg a lelkesedést. Oda gurult apró lábain az asztalunkhoz s köszönetül büszkén kivágta az egyetlen magyar szót, a mely valahonnan megragadt a sipkája alatt:

— Áludni, ich danke, áludni!

És szentül meg volt győződve a derék cseh, hogy valami nagyon szép nemzeti köszönetet mondott igen ékes magyar nyelven.

A nagy magyar tüntetésre odajött egy német sógor s igen udvarias bemutatkozás után azonnal belénk kötött. Legyőzte a sör. Azt kezdte vitatni, hogy a magyar mindent a némettől tanult.

— Ja, feleltük. Csak éppen a bátorságot nem.

A német nagyot nézett, aztán felkaczagott. Jobbnak látta tréfára venni.

— Derék ficzkók vagytok, hehe. Oszintén beszéltek.

Aztán annyira összebarátkoztunk, hogy sorra akart puszilni bennünket. Erre már igyekeztünk másfelé felkutatni a terepet s áthelyeztük főhadiszállásunkat Királyhidára, a magyar kávéház pompás emeleti terraszára.

Ugy 3 óra tájban megpróbáltuk még nap-

Uj üzlet! A mélyen tisztelt közönség tudomására hozzuk, hogy a Szt.László-téren (a Janky-féle füszerüzlet szomszédságában) fővárosi mintára berendezett **Uj üzlet!**

kézmü- és divatáru üzletünket megnyitottuk, s alázattal kérjük raktárunk megtekintését.

Legfőbb törekvésünk az lesz, hogy pontos kiszolgálásunkkal és előnyös áruinkkal a t. közönség pártfogására magunkat érdemessé tegyük.

Kiváló tisztelettel: **Kenyeres és Engländer, Szt-.László-tér 1.**

tagjainak többsége szükséges. Minden határozati javaslatban határozottan kifejezésre kell jutnia annak, ha a duma valamely törvényjavaslathoz nem jurul hozzá. A duma által inditványozott változtatások világosan formulázandók.

A duma által letárgyalt törvényjavaslat megfelelő határozattal a birodalmi tanács elé kerül. A birodalmi tanács határozata a czár elé terjesztendő a következő pont eseteinek kivételével.

A duma teljes ülésének és a birodalmi tanácsnak kétharmad többségével elutasitott törvényjavaslat az illetékes miniszteriumhoz kerül vissza ujabb átdolgozás és előterjesztés végett.

Ha a birodalmi tanács a duna valamely határozatához nem járulhatva hozzá, az illető határozat a birodalmi tanács teljes ülésének határozata alapján külön bizottsághoz utasitható, amelynek tagjait a duna és a birodalmi tanács teljes ülésein a két testület tagjai közül egyenlő számban választják. A bizottság elnöke a birodalmi tanács elnöke, és tanácskozásának tárgya a birodalmi tanács és a duna határozatának összeegyeztetése.

Ha a czár a duna elé terjesztett valamely ügy tárgyalását igen *hosszunak találná*, az államtanács jogositva van a végső hataridőt meghatározni, amelyre a duma tartozik határozatot hozni. Ha ez a határozat a meghatározott időre nem volna meghozható, ugy az államtanács tanácskozás alá veheti az ügyet a duma határozatának bevárása nélkül.

Érvényben álló törvények megváltoztatására vagy valamely törvényjavaslat előterjesztésére vonatkozó inditványokat a tagok a duma elnökénél irásban tartoznak bejelenteni. Ha az ilyen inditványt 30 tag irta alá, ugy az elnök tartozik azt a megfelelő bizottság elé terjeszteni.

Oly interpellációk, amelyekben valamely miniszter, ügyosztályvezető vagy ezeknek alárendelt hivatalnoka állitólagos törvénysértése miatt tétetik panasz, a duma tagjai által az elnök elé terjesztendő az interpellációban megjelölendő hogy mely törvény és milyen irányban sértetett meg. Ha az interpellációt legalább 30 tag aláirta, az elnök azt a duma teljes ülése elé terjeszti.

Ha az interpellációt szótöbbséggel elfogadták, ugy az a miniszternek vagy az ügyosztályvezetőnek kiadandó.

Legkésőbb egy hónappal az interpelláczió tudomásulvétele után köteles a miniszter vagy az ügyosztályvezető a dumának a kért felvilágositásokat megadni és vagy azokat az okokat közölni, a melyek miatt a felvilágositást nem adhatja meg.

Ha a duma az interpelláczióra adott választ kétharmad többséggel nem veszi tudomásul, az ügyet az államtanács a czár elé terjeszti.

A duma belső szervezetének részleteit a szenátus fogja nyilvánosságra hozni.

A czár manifesztuma.

A czár az alkotmánytervezettel egyidejüleg manifesztumot intézett az orosz néphez, melyben azt mondja, hogy a czár és a nép egyetértése volt a birodalom fentartásának alapja, ez utóbbi időben megrendült, de a czár összhangzásba akarja hozni, ugy hogy az államfenntartó autokrata hatalom épségben tartásával a dumának más szervezetet s biztositja hozzászólitását a birodalom ügyeihez. A duma 1906. januárban ül össze.

Kik fizetik a legtöbb adót?

— Előkészületek a virilisek lajstromának összeállitásához. —

A törvénynek megfelelőleg Nagy-Várad város adóhivatala összeállitotta azoknak a jegyzékét, akik a legtöbb adót fizetik Nagy-Váradon.

A polgármesteri hivatal a névjegyzéket aug. 22 től 29-ig nyolcz napi közszemlére teszi ki, hogy akik a törvény alapján adójuk összegét kétszeresen akarják számittatni, ez iránt jelentkezzenek.

Az igazoló választmány a jelentkezések figyelembe vételével aug. 30., 31. és szept. 1-én mindenkor délután 4 órakor ülést tart, amelyen összeállitják a jövő évi virilisek névjegyzékét.

Nagy-Váradon a következők fizetik a legtöbb adót:

Oláh Ferencz mészáros 6555·92 korona,
Weisz Mór háztulajdonos 6326·80,
Szmrecsányi Pál dr. püspök 5768·68,
ifj. Guttmann József épité z 4537·23,
id. Rimanóczy Kálmán épit. 4142·79,
Deutsch K. I. keresk. 3161·38,
id. Guttmann József épitész 4219·84,
Knapp Sándor házt. 3439·45,
Diósi Lajos fakeresk. 2939·03,
Bognár Sándor borkeresk. 2906·34,
Andrényi K. vask. 2786·17,
Kurländer és Ullmann keresk. 2715·53,
Bartsch Sándor házt. 2655·82,
Rendes Szidor kávés 2593·09,
Grünfeld-örökösök 2477·20,
Weiszlovits Adolf 2406·76,
Moskovits Miksa mérnök 2374·80,
Poynár János házt. 2131·50,
Friedman Benő 2108.66,
Farkas Izidor keresk. 2079·26,
Papp György házt. 2021·04,
Mezey Mihály közj. 2371·60,
Munk Jakab vállalkozó 1966·51,
Lévai Zsigmond házt. 1924·80,
Weinberger Jakab malom tulajdonos 1885·86,
Moskovits Adolf gyáros 1667·83,
Plesz Aron mészáros 1593·85,
Moskovits Farkas bőrkeresk. 1542·10,
Fábry József keresk. 1507·91,
Rendes Vilmos épitész 1499·50,
ifj. Rimanóczy K. épitész 1465·75
Müller Salamon czukrász 1383·32,
Kurländer Ede dr ügyvéd 1344·34,
Sonnenwirth Bernát keresk. 1274·06,
Kepes Ignácz házt. 1234·96,
Hartmann Sámuel házt. 1119·—,
Aufricht Mór házt. 1194·23,
Sonnenfeld Zsigmond ügyvéd 1184·43,
Moskovits Mór gyáros 1128·55,
Sebestyén Lajos házt. 1128·55,
Rádl Odön ügyvéd 1103·10,
Steiner M. A. háztulajdonos 1077·—,
Kohn Ignácz háztulajdonos 1058·95,
Miskolczy Barna közjegyző 1058·77,
Stern Márton háztulajdonos 1050·24,
Ifj. Berger Sámuel gyáros 1024·60,
Köblös Ferencz épitész 1023·40,
Benedek Dávid háztulajdonos 1016·80,
Leandler Ferencz épitész 990·54,
Lőblé László gyáros 988·20,
Grósz Béla háztulajdonos 936·35.
Molnár Lajos gyógyszerész 932·10.
Klein Sámuel háztulajdonos 920·62,
Sável Kálmán táblaelnök 906·40,
Harmathy Károly táblabiró 905·55,
Füschl Mór borkereskedő 897·—
Lőrincz Albert mészáros 873·40,
Rothbarth Ignácz kereskedő 866·51,
Nyiry György gyógyszerész 860·—,
Ifj. Popper József kereskedő 857·60,
Leipnik Mihály kereskedő 837·25,
Király György háztulajdonos 833·18,
Ifj. Kohn Sámuel kereskedő 825·76,
Breider Armin kereskedő 816·50,
Moskovits József dr gyáros 802·83,
Középessy Gyula háztulajdonos 797·86,
Incze Lajos vállalkozó 780·82,
Deutsch Herman háztulajdonos 769·80,
Munk Béla dr orvos 766·50,
Berger Ignácz kereskedő 765·80,
Balogh Döme háztulajdonos 745·10,
Pap József háztulajdonos 749·—,
Kohn Dávid kereskedő 728·54,
Kugler Albert kereskedő 719·96,
Weiszlovits Lajos háztulajdonos 718·90,
Hillinger Lipót vendéglős 713·71,
Deutsch Simon kereskedő 706·50,
Spitzer Sámuel kereskedő 702·30,
Kiss Károly kereskedő 700·69,
Kádár János kereskedő 693·88,
Schenker Mihály födbirtokos 671·91
German Károly kereskedő 671·46,
Rothbarth Bernát kereskedő 666·70,
Heller Ede gyáros 663·55,
Hlatky Endre ügyvéd 663·24,
Friedländer Hermann gyáros 661·40,
Várady Zsigmond dr ügyvéd 656·18,
Kazay Kálmán dr orvos 647·03,
ifj. Moskovits Mór gyáros 640·70,
Zucker József kereskedő 636·—,
Mihelly Adolf ügyvéd 632·—,
Maresch Károly vendéglős 631·80,
Gróf Tisza István háztulajdonos 628·92,
Rácz János hentes 628·30,
Wechsler Adolf kereskedő 628·09,
Pekanovics Imre mérnök 567·60,
Mihelfi Pál kereskedő 567·28,
Ováry Sándor gazdatiszt 561·52,
Kaczián Károly háztulajdonos 560·91,
Kolliner Dávid vállalkozó 554·41,
Moskovits Miksa dr orvos 551·04,
Grünvald Simon háztulajd. 544·96,
Gyémánt Jenő dr ügyvéd 542·40,
Schwarcz Izidor gázgyári titkár 539·—,
Mihálovits János hentes 537·92,
Brand Mór keresk. 534·43,
Grünberger Izsó gyáros 530·40,
Vértes Arnold 529·46,
Incze Lipót mérnök 528·31.
Kovács Béla ügyvéd 520·48,
Grósz Menyhért dr orvos 517·83,
Nadányi Jenő háztulajdonos 515·20,
Ullmann József kereskedő 530·50,
Duma Flórián ügyvéd 500·16,

---

kelte előtt utnak indulni. A táborba vezető uton egyszer csak valaki ránk kiált:

— Halt! Wer da?

A német sógor volt. A mint észrevette, hogy megszöktünk előle, neki indult kótyagos fővel az erdőnek. Pompás sörösztöne jó utra vezette: sikerült 3 órai (ki tudja milyen) ut után a városba billegnie. Örömében sorra puszilta a sipkánk ellenzőjét s czipelt magával vissza. Megtanult egy szót magyarul s mikor összeütöttük a poharakat, ő kiáltotta leghangosabban:

— Mágásch! mágásch!

Egyenkint sikerült a nagy terepkutatásról hazaszökdösnünk. A sógor már nem vette észre, hogy ki van ott, ki nincs. A nap jó magasan járkált s éppen csak snnyi időnk volt, hogy a századhoz mentünk, kihuztuk a kardot s indultunk gyakorlatra. Az öreg nap pedig bizonynyal megcsóválta a fejét, látván a német sógort még mindig a kávéházban, a mint sorban kocezint az üres poharakkal s elkeseredetten fel-felkiált:

— Mágásch! Puszi! Mágásch!

———

RÁDIUM. Már a régiek sejtettek némely ritka ásványvizben oly titkos gyógyerőt melyet mágneses jelenségekkel magyaráztak. Az igazi okot azonban csak a legujabb korban ismerték meg, amidőn néhány gyógyforrásban rádiumot fedeztek fel. Hazánkban ezen csodás elem eddig egyedül a Schmidthauer-féle **IGMÁNDI**-keserüvizben találtatott s igy érthető vele elérhető meglepő gyógyeredmény. Már fél pohárral használva eltávolitja a gyomorban és belekben fészkelő sokféle betegség csiráját s ezzel elejét veszi a baj kifejlődésének. Mint ivó kúra gyomor és bélbajokban, továbbá **elkövéresedés, szivelhályosodás** s azzal járó **fulladásnál sárgaság, máj-** és **lépdaganat, czukorbetegség, aranyér, csúz és köszvénynél, vérbőségnél** stb. kitünő eredménynyel használható. Kapható Nagyváraon mindenütt. Nagy üveg 50 fillér, kis üveg 30 fillér. Főszétküldés a forrástulajdonos: Schmidhauer Lajos gyógyszerésznél, Komáromban

Káromkodás az ünnepnapon.

Ma nemzeti ünnepet ülünk. A magyar haza, a katholikus Magyarország, a keresztény királyság kedves, nagy ünnepét. És ezt a szent napot a téglaszin lobogó botrányhősei meggyalázzák, végigkáromkodják az egész országban. Szent István birodalmában, az ősi hithü égéről nevezetes keresztény országban, amelyet a *vallásosság* és a *Máriakultusz* valaha annyi bájjal, gyönyörüséggel vont be s annyi Istenáldással árasztott el.

Budapesten, ahol a becsületes keresztény, magyar munkások az Oltáriszentség és a dicsőséges szent jobbkéz ünnepi körmenetében vesznek részt testületileg, *Mezőfi* és előcsahosai tartanak kongresszust. Ezen vármegyénkből a *bihari* földmives szocziálisták is képviselve lesznek, akiket természetesen tovább fognak bolonditani a pártközpont derék és köztudomásulag *nagyon hüséges* sáfárai. Igazán kár az elbolonditott, különben jóravaló népért, *fejőstehenükért*, amelyet ezen a szép napon oly temérdek hazugsággal és hülyeséggel traktálnak majd az országban.

Ám ez még, ha bármilyen nagy is, csak egy csöpp a tengerben. A nemzetköziek ugyanekkor, ha ugyan igaz, egyszerre *harminczhárom* helyen rontják az ünnepet nagy városokban és kis falukban. Bennünket első sorban érdeklőleg Nagyváradon, egyenesen a Szent László templom terén. Nagy hühó előzte meg ezt a népgyülést, szólott a nagy dob, zengett a reklám, különböző hangzatos hiresztelések, igérgetések kapcsán.

A nyári szenzációkat egymásután helyezték kilátásba a sokadalom beharangozói. Országgyülési képviselők részvétele, *europai hirü magántudósok* közremüködése, toronyóra lánczczal és más egyéb csalétkek roskadoztak a nyári fantázia teritett asztalán. Mindebből azonban igen sok eloszlott, mint a buborék s mikép a szalmaszál belehullott a vizbe. A gyülés most végre elérkezett, botránykövéül a város *vezetésre hivatott keresztény* közvéleményének. A magántudósok ugyan elmaradtak, de itt lesz — Rigó Jancsi után — a nagy *Jakabokányi* Dezső és *Goldner* Adolf, a beteg pártközpont doktora. Medice cura teipsum. Talán még egyké fővárosi és vidéki Jakab, meg Adolf is csatlakozik a vándorapostolokhoz. Lesz azután tüntető felvonulás és séta a párthelyiségtől a Rhédey-kertbe, onnan meg azután változatosság kedvéért vissza a Szent László-térre. Ott tartják meg azután a distánczszónoklatokat de omnibus rebus et quibusdam aliis. És egy honatyájuk csakugyan lesz. A *magyarcsékei* szabadelvü törvényhozó, aki élve az alkalommal, arra a bizonyos keringőre igen hangzatos fölhivást eresztett meg a politika manap unalmas berkeiben. Nos, elvégre a gusztusról nincs mit disputálni.

Igy fest a mai vörös programm, kellő értékére redukálva a maga durva, bosszantó és egyuttal botránkoztató meztelenségében. Ehhez még csak az járulhat, ami a professzionátus tanuskodók kopott viccze szerint, még esetleg — *előadja* magát. Vasárnap van, sok a ráérő, bámészkodó kiváncsi, emellett Nagyvárad és környéke sajnálatosan szembeötlő tultermelésben szenved az alsóbbosztályu turbulens elemeket illetőleg, igy hát lesz publikuma az ünnepi káromkodásnak több is, mint kellene. Bár, azt hisszük, nagyon is méltó lesz a szocziáldemokraták *elvéhez* és *stiluşához*.

Második szent királyunk városában igy ülik és rontják, gyalázzák a magyarok első szent királyának, tündöklő csillagának ősrégi ünnepét. Hála Isten, másutt szebb, zavartalanabb, fönségesebb lesz az ünnep. *Es itt kalapot kell emelnünk Szombathely előtt.* A római emlékek romjaiban épült város, amely manap a legragyogóbb, legmodernebb városok egyike, melyben a Dunántul magas nivón álló közélete kedves élénkséggel lüktet s ahol a nyugateurópai kultura meleg hullámai az ország határán keresztül a legközvetlenebbül csapdosnak keresztül, nos ez a szép, intelligens város egyszerüen *nem engedélyezte* a szocziáldemokrata *zavargást* a nemzet ünnepén, a nagy nap jelentőségére, az azt szükségszerüleg megillető méltóságteljes csöndre és nyugalomra tekintettel. Pedig hát Szombathelyen is vannak szabadkőmivesek, ott is van páholy.

Van azonban keresztény fogyasztási szövetkezet is és munkásegylet is. Es ez a fő.

Székesfehérváron, az ősi koronázó városban, ahol Szent István sirja van, mozgalmat, országos gyüjtést kezdeményeznek a szent király szobrára. A városról, most legutóbb egyik szocziálista kiküldött az ő stilusukra és finomságukra jellemzőleg azt mondotta a Tattersallban, hogy a *mikor kutyát keres*, *mindig papot lát*. Itt is virágzik a keresztény munkásegylet. *Veszprémben* meg most hagyta jóvá a belügyminiszter a keresztény munkásegylet alapszabályait.

Akik városunk keresztény társadalmából a *mai hatóságilag engedélyezett ünneprontó nyilvános káromkodást* végighallgatják, ismerjék meg az ellenséget a maga ellenszenves rutságában, nézzék meg mérgezett fegyvertárát, hogy védekezni tudjanak és akarjanak ellene. Érezzük, nincsen, nem lehet messze az az idő, a mikor *mi is kibontjuk végre és magasan lobogtatjuk a keresztény szocziálizmus lobogóját.* (h.)

UJDONSÁGOK.

TÁJÉKOZTATÓ.

Aug. 20. Kath. Legényegylet mulatsága.
Aug. 23. A mükedvelő fényképezők körének közgyülése d. u. fél 6-kor a Sporttéren.
Szept. 23—25. Lövészegylet tennisz-versenye.

Szent István király napja.

Nagy ünnepe van ma a magyar nemzetnek; első koronás királyának, a második honalapitó Szent Istvánnak emlékét üljük kegyelettel. A templomok boltivei alatt felzeng a sóhajszerü ének:

«Ah! hol vagy magyarok tündöklő csillaga.»

A nagy nemzeti ünnep alkalmából a házakat fellobogozzák. A székesegyházban délelőtt 9 órakor nagy egyházi pompával megy végbe az ünnepélyes isteni tisztelet. A szent misét *Széchényi* Jenő apátkanonok, a szent beszédet pedig *Halász* Gyula papnöveldei lelkiigazgató tartja.

* **Bérmálás Debreczenben.** Örömünnepe van ma, Szent István napján a debreczeni róm. kath. hiveknek. A bérmálás szentségében részesülnek az erre jelentkezettek ezrei s ez alkalomból a nagyváradi l. szert. káptalan illusztris tagja: dr *Belopotoczky* Kálmán v. b. t. t. tábori püspök érkezett a város falai közzé. Nagyváradról a tegnap délutáni budapesti vonattal utazott el *Spett* Gyula kanonok és *Makay* József székesegyházi karkáplán s Püspökladányban csatlakoztak a tábori püspökhöz, hogy kiséretében legyenek bérmakörutján. Tegnap, szombaton este hét óra előtt érkezett Belopotoczky Kálmán püspök kiséretével Debreczenbe, ahol nagy ünnepségekkel fogadták. A vasutállomásnál megjelentek a hatóság képviselői, a róm. kath. egyházbizottmány, a róm. kath. iskolaszék s a tantestületek. Debreczen város nevében *Domahidy* Elemér főispán üdvözölte a kiváló főpapot, mig a kath. papság részéről *Molnár* Kálmán Therianumi igazgató fejezte ki üdvözletét. Dr *Belopotoczky* Kálmán szivélyes szavakban köszönte meg az üdvözlést és fogadtatást. Az üdvözlés után a püspök és kisérete harangzugás között a város fogatán a Szent Anna templomba vonult, ahol rövid imát mondott. A templom előtt a papság élén dr *Wolafka* Nándor vál. püspök, prépost-plébános üdvözölte s fogadta a püspököt a feszülettel. — A templomból a szomszédos plébániára vonultak, ahol Belopotoczky püspök és kisérete Wolafka v. püspök vendége lesz. A plébánián az összesereglett küldöttségeket fogadta Belopotoczky püspök, és pedig tisztelegtek a róm. kath. egyházbizottmány, a papság, a róm. kath. iskolaszék, a tantestületek stb. — A bérmálás ma, Szent István napján lesz; reggel 8 órakor a püspök csendes misét mond és szent beszédet tart s utána bérmál. Két ezernél több ifju van bejegyezve a bérmálásra. — Délben szükebb körü ebéd lesz a plébánián s 3 órakor *Belopotoczky-püspök* kiséretével Hosszupályiba utazik. — Kapcsolatosan megemlitjük, hogy dr Belopotoczky püspök egész a hónap végéig, aug. 28-ig bérmakörutón lesz az egyházmegyében. Augusztus 21-én Hosszu-Pályiban, 22-én Derecskén, 23-án Bárándon, 24-én Furtán, 25-én Berettyó-Szentmártonban és Mező-Peterden bérmál, ahonnan még az nap Nagy-Váradra érkezik. Másnap, aug. 26-án már ismét folytatja béna utját s e napon Sályiban, 27-én Nagyszalontán és 28-án Bikácson adja fel a bérmálás szentségét. Ez utóbbi három napon délután mindég visszautazik Nagy-Váradra a tábori püspök és kisérete.

* **Panaszok a Fő-utcza rendezése ellen.** A Fő-utcza rendezése folytán a járdákat sok helyen megkeskenyitették, ami ellen dr *Radó* Ignácz törvényhatósági bizottsági tag adott be sürgős inditványt a városhoz. Mások pedig azt panaszolják, hogy a villamos vasut követlen az üzletük előtt van épitve s igy az üzletbe elzárja a szabad közlekedést. E panaszok tárgyában kedden délután ülést tart a szépészeti és közlekedési szakbizottság, amelyre a következő meghivót bocsátották ki: A szépészeti és közlekedési szakbizottság tagjait tisztelettel felkérem, miszerint a f. évi augusztus hó 22-ik napján (kedd) d. u. 3 órakor a városház bizottsági termében tartandó ülésen lehetőleg teljes számban megjelenni sziveskedjenek. Nagyvárad, 1905. évi augusztus hó 19-én. *Komlóssy* József, biz. elnök. Tárgy: A Fő-utcza, Bémer-tér ujbóli burkolása, rendezése és a villamos vasut épitése folytán beadott kérvények s inditványok tárgyalása.

* **Koburg Lujza automobilja.** Párisból jelentik: Egy automobil kereskedő Koburg Lujza herczegnőt a biróság elé idéztette és 308 frankot követelt tőle automobiljának használatáért. A herczegnő azt a kifogást tette, hogy az automobilt nem használhatta, mert az már az első utnál megsérült. A biró előtt csak a felek képviselői jelentek meg. A tárgyalást egy hétre elhalasztották.

!!! Legmegbizhatóbb bevásárlási hely !!!

STROHMAYER PÁL áruháza

Telefonszám: *166.* az egész megyére. **Nagyvárad, Szent László-tér 1. szám.** Telefonszám: *166.* az egész megyére.

Szolid, olcsó szabott árak.

Menyasszonyi kelengyék. Legjobb minőségü **vásznak** és **siffonok,** véggel és méterenként. Férfi, női és gyermek **kész fehérneműek,** ugyszintén mérték vagy minta szerint is. **Szőnyegek, függönyök, ágy- és asztalteritők. Paplanok** és **matraczok,** valamint mindennemü **mosóáruk,** u. m.: **kreton, batist, zephir** és **szines vásznak a legjutányosabb olcsó árak mellett beszerezhetők vagy megrendelhetők.** Költségvetések, minták, ugyszintén 20 koronát meghaladó rendelések vidékre bérmentve küldetnek.

* **Politika a városi tanácsban**. Nagyvárad város tanácsa tegnap délelőtt tartotta szerdáról elmaradt ülését. A folyó ügyek között akadt érdekesebb is, amely egy kis politikai vitát idézett elő. A város törvényhatósága kimondotta, hogy a tanácsot utasitja, miszerint az alkotmányellenes kormány törvényellenes rendeleteit ne hajtsa végre. Hogy a vármegyék és városok egy része a katonai belépő nyilatkozatok kiállitását megtagadták, a honvédelmi miniszter rendeletet adott ki, amely szerint a hatóságoknak nem kell ragaszkodni a törvényhez, hanem a jelentkezőkkel csak jegyzőkönyvet vegyenek fel. Ezen törvénytelen rendelet végrehajtását több város, igy Budapest is megtagadta. A rendelet *Darvassy* Lajos katonaügyi tsnácsnok azzal terjesztette be városi tanácsülés elé, hogy ne vegyék tudomásul s annak értelmében járjanak el. *Dus* László főügyész hivatkozott a rendelet törvényellenes voltára, s annak tudomásul vételét és végrehajtását ellenezte. A tanács tagjainak többsége azonban most is régi mameluk álláspontra helyezkedett s a rendeletet tudomásul vette s végrehajtja. Azt hiszszük, hogy ehhez még a közgyülés is hozzászól szeptemberben.

* **Az utczák burkolása ócska kövekkel.** Nagy-Várad város Főutczája a rendezés és asztaltozás, de még inkább a villamos vasut épitése folytán fenekestől fel van fordulva. A kiszedett koczkakövek és körözskavics nagy garmadákban van összehányva. A városi tanács tegnapi ülésén *Bordé* Ferencz főjegyző azon helyénvaló inditványt tette, hogy a Fő-utczáról kikerülő koczkaköveket költség kimélésből ne raktározzák be sehova, ahonnan aztán ujból el kellene szállittatni, hanem vitessék egyenesen azokra az utczákra, amelyeket a tervezés szerint ezekkel fognak kövezni. Az inditványt a tanács elfogadta. Erre a határozatra azért van szükség, mert az utczák kövezésére vonatkozó tervet és határozatot még nem hagyta jóvá a miniszter.

* **Érkenéz község a kormány ellen.** Székelyhid község képviselőtestülete mint már irtuk, elhatározta, hogy rendkivüli megyegyülés összehivását kéri az alispántól, amelyen a mostani alkotmányellenes kormány ellen állástfoglaljon Biharvármegye. Ezen képviselőtestületi határozatot már igen sok biharmegyei község magáévá tette. Érkenéz község képviselőtestülete szintén tárgyalta Székelyhid község képviselőtestületének határozatát, de nem rendkivüli megyegyülés kérését határozta el, hanem sokkal tovább megy, s a jegyző kivételével azon határozatot hozta, hogy Érkenéz község a jelenlegi kormánynyal szemben az állami adók beszédését és beszállitását, valamint az ujonczok előállitásánál szükséges segédkezést megtagadja s felhivja az előljáróságot, hogy a képviselőtestület ezen határozatát terjeszsze fel az alispánhoz. — A főszolgabiró a határozatot beküldötte már az alispánnak, aki a már kész blanketta szerint előreláthatólag megsemmisiti a község határozatát.

* **Mayer Antal temetése.** Tegnap délelőtt, a Szent Anna templomban tartottt gyászmise után helyezték örök nyugalomra Debreczenben néhai *Mayer* Antal nyug. postafőnök holttetemeit. A koporsót elboritották szebbnél-szebb koszorukkal a rokonok, jóbarátok és kortársak. A temetésen nagy számu előkelő közönség volt jelen, hogy lerója tiszteletét a megbodogult derék férfiu emléke iránt. A gyászszertartást, valamint a gyászmisét dr. *Wolafka* Nándor v. püspök végezte. — Az elhunyt családja a következő köszönet-nyilvánitást adta ki: Mindazoknak, kik felejthetetlen férjem, illetve édes atyánk temetésén megjelenésükkel a végtisztességet megadni s mély fájdalmunkat enyhiteni szivesek voltak, őszinte köszönetét nyilvánitja a Mayer-család.

Kossuth Ferencz. Ezt az agyafurt stiklit a budapesti szocziáldemokraták találták ki, hogy Kossuth nevét gyászkeretbe tették és tegnap elárasztották vele a várost. Hatalmas fehér papiroson, öles fekete betükkel vádolták meg Kossuth Ferenczet azzal, hogy ellentmond önmagának, mert ez év márczius 31-én egyik esti lapban azt irta, hogy a koalicziò vállalkozhatna az összeütközési pont kikapcsolásával a kormányzásra, ha ez alatt a nemzet ügyét jó előre vihetik és a nemzet megerősitésére s a nép boldogitására üdvös, áldásos alkotásokat létesithetnének. Az utczán járókelők egy percre megállottak a hatalmas papirlapok előtt, aztán megmosolyogták őket és odébb mentek. A plakátok ugyanis nem annyira egy sikerült érvnek, mint inkább egy meglehetősen naiv és gyermekes trükknek a benyomását keltették. Nagy betükkel nyomott slágerekkel a szocziálisták nem fogják eltéritени utjából a koalicziót, mert utóvégre az ilyen naiv fogásokat nem lehet komolyan venni. Igy hadakoznak a nemzetközi szoczialisták a magyar nemzet ellen.

* **Grósz Emil kinevezése.** A hivatalos lap tegnapi száma közli, hogy király Ő Felsége dr. *Grósz* Emilt, a budapesti egyetem szemészeti kórtan és módszertan nyilvános renkivüli tanárát, ugyancsak a budapesti egyetemen az elméleti és gyakorlati személyzet nyilvános rendes tanárává kinevezte. — A kiváló tudós kinevezése városszerte bizonyára örömet kelt. Dr. *Grósz* Emil tudvalevőleg nagyváradi születésü s fia néhai dr. *Grósz* Albert orvosnak. A jeles fiatal tudós nemcsak a magyar fővárosban, de külföldi szakkörökben is általános elismerést érdemelt ki ritka képességeivel.

* **Szalmatüz az iklódi pusztán.** Megemlékeztünk arról a nagy tüzről, amely pénteken éjjel oly intenziven és rémesen bevilágitotta a láthatárt. A nagyváradi l. szert. káptalan Iklódi pusztáján pusztitott a tüz, s óriási mennyiségü szalma és pelyva égett el, valószinüleg gyujtogatás folytán

* **Esküvő.** *Bancsik* Imre m. kir. posta- és távirda segédtiszt Debreczenből, tegnap délután esküdött örök hüséget az olaszi-i ev. ref. templomban *Farkas* Juliskának, *Farkas* Imre m. kir. postaaltiszt kedves leányának. Esküvő után az örömszülők házánál nászlakoma volt, mely után az uj pár Debreczenbe utazott.

* **Somló Bódog egyetemi tanár.** A hivatalos lap tegnapi száma közli, hogy a király dr *Somló* Bódogot, a nagyváradi kir. kath. jogakadémia rendes tanárát a kolozsvári egyetemre a jogbölcsészet és tételes nemzetközi jog rendkivüli tanárává kinevezte. A kinevezést Somló nem tudományos müködése értékének köszöni, hanem a jerikói zajnak, melyet érdekében csaptak. Remélhetőleg illetékes körök gondosan meg fogják választani, hogy a *kir. kath.* jogakadémiénál, melyet *katholikus* vagyonból tartanak fenn Szent László városában, — ki legyen a *magyar* közjog tanára, Somló Bódog utóda?

A kinevezésnél sajnálattal látjuk, hogy akadémiánk cziméből a királyi *katholikus* jelző el van sikkasztva. Egyszerüen nagyváradi jogakadémiának jelzi a hivatalos lap. Nagy ideje, hogy illetékes egyének latba vessék szavukat, s oda hassanak, hogy akadémiánk katholikus jellegét necsak a pénz mutassa, amely igen jó annak felvirágoztatására, hanem a hivatalosan is használt czim és a mi még fontosabb: a kinevezett tanárok egyénisége is.

* **A német katholikus nagygyülés.** A németországi katholikusok *ötvenketteaik* nagygyülése ma kezdődik meg Strassburgban. Négy napig tart, augusztus 24-ével bezárólag. A Katholikentagot az egész katholikus világra kiható egyetemes gregorián kongresszus előzte meg, amely e hó 16-ától máig tartott. A magyar katholikus egyház képviseletében *Kersch* Ferenez volt nagyváradi, most esztergomi székesegyházi karnagy és *Grunewald* Kamilló győri szemináriumi énektanár, kiváló gregorianisták vettek részt a kongresszuson. A németek rendkivül tanulságos katholikus nagygyülése iránt évek óta örvendetes érdeklődés és ennek eredményeként tekintélyes számu személyes részvétel mutatkozik hazánkból.

* **Vallásgyülölet a halálban.** Megdöbbentően sivár gyászjelentést vettünk. Szokatlanul rideg formában tudatja *Fleischer* Lipót mérnök, nyugalmazott államvasuti felügyelő halálát. A halott, aki egyébként pénteken, e hó 18-án este 10 órakor hunyt el, rövid szenvedés után, hatvannyolcz évet, tehát tenkintélyes kort ért meg, bizonyára zsidó hitben nevelkedett, abban nőtt fel, ugy látszik, azonban később elhagyta és felekezetnélküli lett. Ez magyarázza valamennyire a bántó szövegezésü gyászlapot, amely egyetlen betüvel sem emlékezik meg a halott vallásáról, pedig az élet ily késő alkonyán talán mégis csak hálával tartozott volna Istenének. De hát nem hitt benne. Neki még halálban sem kell a vallás, még akkor is gyülöli, amiért aztán minden *szertartás nélkül* szállitják el ma délelőtt 11 órakor a nagyváradi Kossuth Lajos-utcza 11. számu gyászházból Kolozsvárra s ott délután fél 6 órakor helyezik pihenőre a temetőben. Nyilván a zsidókéban, ámbár a halotti jelentés itt is kerüli a felekezet megjelölését mintha szégyelné, vagy megvetné. Még igazán csodás, hogy nem Góthába viszik a holttestet elhamvasztani. A részvét érzetével, bensőségteljes, igazán keresztény szeretettel és szánakozással. — Igy a jelen alkalommal is állunk meg minden nyitott sirnál. Itt azonban nem csekély megütközéssel is Nem a szegény hallottal, hanem életben maradt hozzátartozóival szemben, akiknek bizonyára módjukban lett volna az elköltözöttett vallásával legalább halálában kibékitve, valamely ritus szerint eltemettetni. Ám itt is elszomoritó körülmény adja meg a magyarázatot. Az elhunyt egyetlen fia *Somló* Bódog, az éppen most kinevezett kolozsvári egyetemi tanár. Különködő vallástalan filozófiája, amely Szent László városának katholikus jogakadémiáján sehogysem volt helyénvaló, tudvalevőleg országos megbotránkozást keltett a keresztény közvéleményben. Nos, ennek a modern humanistának az édesatyja válik meg szeretteitől, barátaitól ilyen ekszczentrikusan és metsző hidegséggel. Nem vakmerőség-e ilyen esetek után a humanizmus szivéről, szeretetéről beszélni? Nem humanizmus az, a mely gyülölettel zárja le a haldoklók szemét és szeretetlenséggel dobálja meg a kopórsókat. Nem humanizmus az ilyesmi, hanem könyörtelenség — és embertelenség.

* **Tolvaj feleség**. *Jámbor* Mihály, kinek ugyancsak olyan a természete is, mint a vezeték neve, panaszon járt tegnap a rendőrségen. Elpanaszolta, hogy Daru-utczán lakik s mivel a daru nemsokára más tájra vándorol, az ő hites párja, Tömő Juliánna is elvándorolt tőle

még pedig nagyon messzire, azt sem tudja hová, Ö azonban mindezt nem bánná, mert hisz a daru vissza szokott jönni tavasszal, de az ő hütlen felesége elvitte összes ékszereit és butorait is, melyeknek értéke pedig nem testvérek között is megérne egyszáz és tiz koronát. Arra kérte végre a rendőrséget, hogy a nyomozást tegye folyamatba és a feleségét szólitsa fel a kár megtérítésére, a mit a rendőrség készséggel meg is igért.

* **A pap becsülete Amerikában.** *Grósz* Ferencz fejéregyházmegyei áldozópap, ez idő szerint *csikágói* magyar plébános, aki a hazai katholikus társadalomban általánosan tisztelt nevet szerzett magának munkásságával, az ujvilágban magára vonta az «Amerikai Magyar Népszava» szocziáldemokrata ujság, vagy ahogy ők mondják — sajttakaró nemes haragját. Egy kis vörös, névszerint Laczkó István megnarta az agilis papot, akinek apostolkodása szálka a szoczik szemében. Ez eddig egészen ugy van, ahogy nálunk szokott lenni, ahol a katholikuz pap becsülete közpréda. Minden apró tintakuli, kondorhaju sajtókazár bánttatlanul végiggázolhat rajta, mint most legutóbb is, a volt *liberális fókortes*, tolvajnevelő esetéből kitolyolólag. Grósz plebános ügye mntatja, mennyivel üdvösebbek ebben a tekintetben az amerikai viszonyok. A plébános ugyanis pörbe fogta a piszkolódó firka szerzőjét, kit aztán a rendőrség előzetes letartóztatásba helyezett a tárgyalásig s csak ezer dolláros kezesség mellett bocsátotta szabadon az ipszét.

* **A két Augur.** Ügyvéd volt a panaszos a törvényszéken. Csalásért jelentett fel néhány oláht s hogy az ügyészség vádjának annál nagyobb sulya legyen, feljött az öreg fiskális is. Legrosszabb, ütött-kopott, foltozott, szakadozott kabátjában tötyögött fel; hadd lássák, micsoda kárt okoztak neki azok a svihákok!

Nem c ekély bosszusággal látta azonban az öreg hogy az oláhok is fogtak ám fiskálist, aki ugyan keményen védte őket Nem is csukták be az ipséket, hanem további bizonyitékok beszerzése végett a tárgyalást elnapolták.

Az öreg panaszos nagyon el volt keseredve fiatal kollégája ellen. Odament hozzá s rászólt keményen:

— Ocsém uram! Mire esküdött meg maga a tábla előtt? Nemde arra, hogy csak az igazságot fogja védelmezni?

A fiatal ügyvéd mosolyogva felelt:

— Bátyám ugy-e olvasta Tacitust?

Az öreg nagyot nézett.

— Mit tartozik ez ide?

— Olvasta-e vagy sem?

— Olvastam hát! De annak semmi köze mind ehhez.

— Dehogy semmi! Van benne egy hely: »Mikor két augur találkozott Rómában, összemosolyogtak a nép hiszékenysége fölött . . .«

— ?

— No? Nem veszi észre kartárs ur, hogy itt is két augur találkozott?

* **A kanyaró Zsadányban.** A kanyaró betegség Zsadány biharmegyei községben szórványosan fellépett. A főszolgabiró az óvintézkedéseket megtette a betegség terjedésének meggátlására.

* **Öngyilkosság az ürögdi erdőben.** *Petrikó* Sándor ötvennyolcz éves csizmadia mester ezelőtt egy héttel eltünt Hattyu-utczai lakásából. Egyenesen Tenkére ment *Ferencz* nevü bátyjához s tőle sürgősen huszonöt koronát kért kölcsön. A kapott pénzzel visszajött Nagyváradra, a pénzt elmulatta, részeg fejjel kibandukolt az ürögdi erdőbe és egy fára felakasztotta magát. Igy leltek rá az arra járó emberek, kik jelentést téttek a nagyváradi rendőrségnek, honnan *Vas* Károly nyomozó rendőr rögtön a helyszinére ment. Mivel az öngyilkosság egész biztonsággal megállapitható volt; a rendőség mellőzte a holttest felbonczolását.

* **A szalárdi rablógyilkosság.** A szalárdi völgybsn elkövetett borzalmas rablógyilkosság tettesét a csendőrök, akik az egész környéket fölverték s állandóan nyomoznak, *Ujlaky* Zsigmond biharfélegyházai lakos, büntetett előéletü negyvenöt éves takácsmester személyében kinyomozták. A gyilkos a csendőrök elől, közvetlenül elfogatása előtt megszökött s most a környéken rejtőzik. Mindenütt nyomában van az üldöző csendőrség s elfogatása minden pillanatban bekövetkezhetik.

* **A hét humora.**

Kristóffy és az ellentállás. A legközelebbi rendeletek.

I.

Értésemre esett, hogy némely vállalkozók a nedvességnek ellentálló czementburkolatot hirdetnek.

Fölhivom az illetőket, hogy czementburkolataik ellentállását azonnal szüntessék be, ellenkező esetben kormányhatalommal fogom azt megtöretni.

Kristóffy s. k.

II.

Hivatalosan is értesitettek már, hogy a Szent István-dij favoritja Santoy, a könyvesek lisztáján (4 : 2) négy a kettő ellen áll.

Ezt nem türöm s felhivom a Lovaregylet intézőségét, intézkedjék sürgősen, hogy emlitett lókapaczitás semmiféle számarányban ellen ne álljon! Esetleges ellentállás esetén ugy a lovaregyletet, mint *Santoy* lábszárait kormányhatalommal megtöröm.

Kristóffy s. k.

— Az orosz békemegbizottak roppant egyszerüen étkeznek; ebédre csak főzeléket esznek föltéttel.

— Igazán?

— Tudniillik, amit a japánok főztek nekik a békefőltételekkel.

*

Czélzás.

Két fürdőző bácsi fejjel egymásnak uszik.

Első: Nem tud vigyázni!? — maga tökkelütött.

Második: Nekem mondja? hisz tudom.

*

Halmay.

— Halmay Zoltánt, az uszás magyar világbajnokát legközelebb meghivják audiencziára Ischlbe.

— Minek?

— Tanácsot kérnek tőle, hogyan lehetne ezt a mostani válságot — meguszni.

*

Mit csinál a czár?

— Mihez fog a czár, ha a merényletek megismétlődnek?

— A fejéhez, ha még meg lesz.

*

Hová lett a kánikula.

1. Elment Kelet-Azsiába az oroszoknak befüteni.

2. Konfiskálta Fejérváry, hogy fölmelegitse vele a befagyott abszolutismust.

3. Ellopta a kamarilla, hogy beolvassza Magyarországot Ausztriába.

Kakas Márton.

* **A nagyváradi Kossuth szobor.** A Kossuth szobor gyüjtő és végrehajtó bizottsága ismételten kéri a t. ivtartókat, hogy a nekik régebben megküldött gyüjtőiveket augusztus hó végéig Dr Adorján Emil szobor bizottsági elnökhöz okvetlenül beküldeni szivesked-jenek.

* **Tolvaj bérkocsis.** *Spitz* Sámuel kereskedő lakik Sztaroveszky utcza 13. szám alatt. Panaszt tett, hogy folyó hó 18-án 19-évre virradó éjjel, istállójába, az ott levő szerszámait ellopták. Gyanuja az istállóba, akkor éjjel tartozkodó *Hulbán* István helynélküli bérkocsisra van akit a rendőrség alapos gyanuokok folytán előzetes letartoztatásba is helyeztetett.

* **Találtatott.** A tegnapi nap folyamán találtatott egy ridikül igazolt tulajdonosa a rendőrség bünügyi osztályánál jelentkezzék.

* **Időjelzés.** A magyar királyi meteorologiai intézet időjelzése augusztus 20-ára: enyhe, nyugaton elvétve csapadék, zivatarok.

x **Dóra-crém** a legjobb pattanások, szeplő, sömör és napégetés ellen *ára 1 kor; Dóra-szappan 70 fillér,* készíti **„Kigyó"-gyószertár** Nagyvárad, Bémer-tér Telefon: 431. szám.

Pannonia étterem és télikert.

Első minőségü **Dréher-féle KORONA-SÖR,** termelőktől beszerzett **kitünő BOROK;** továbbá izletes villás-reggeli **zóna szerint is kiszolgálva 20 fillérért.** Tisztelettel

KARNER GYULA vendéglős.

x Felhivjuk a t. olvasó közönség figyelmét **Mitteiler Ede** férfi-szabó mai számunkban közölt hirdetésére.

x **Sok pénzt takarit,** ha mindennemü vásznat, ágynemüt, paplant, takarót, női és férfi fehérnemüt közvetlenül gyárakból rendel. *Kereskedelmi iroda Budapest, Kerepesi-ut 65. I. em.*

x **Rádium-felfedezés Magyarországon.** A kir. magyar természettudományi társulat chemia ásványtani szakosztályának 1905 márczius 28-iki ülésében Szilárd Béla előadást tartott a Schmidthauer-féle igmándi keserüviz radio-activitásáról, amely szakkörökben nagy feltűnést keltett különösen azért, mert ez az első eset, hogy magyar ásványvizben rádiumot mutattak ki.

x Valóban dicséretet é demel az a tapintatos eljárás, melylyel **Haász Manó** Zöldfa, utcza elején levő czég igen nagy vevőkörét kis sokszor óriási hullámokban lepik el üzletét; mindenkit meglepő, a legnagyobb technikai akadályokat leküzdve, gyorsan és pontosan elégiti ki. S különben is mint olcsó, szolid hiréről ismeretes kereskedőt, ajánljuk a vásárló közönség figyelmébe.

x Felhivjuk t. olvasóink szives figyelmét *Debreczeni Lajos* jó hirü géplakatosnak a mai számunkban közölt hirdetésére.

x A t. olvasóközönségünk szives figyelmébe ajánljuk szükségleteinek beszerzése végett *Kenyeres és Engländer* a Szent László-téren (volt Blun Géza féle üzlethelyiségben) ujonnan megnyilt női divatáru üzletét,

x Felhivjuk olvasóink figyelmét **Klein Menyhért** jóhirü női divatáru kereskedő czég lapunk mai számában közölt hirdetésére.

A Szép Mihály-féle

helyiségben

Bémer-téren

az árusitás még csak

f. hó 22-ig tart.

Kaphatók: *kalapok czipők, fehérnemüek és mindennemü uri divatczikkek*

SZINHÁZ.

Műkedvelők a szinpadon.

A nagyváradi ipartestület ifjuságának önképző egylete szeptember második felében tartja nagy ünnepségek között 25 éves fennállásának jubileumát, melyet megelőzőleg szeptember 2-án és 3-án műkedvelői szinielőadást rendez a Szigligeti-szinházban, hogy bemutathassa a nagyközönségnek ha adá-át az önképzés terén.

Szinre kerül mérsékelt helyárakkal Lukácsy Sándor «*Az asszony verve jó*» czimü énekes népszinmüve, melyet *Kalla* Imre nagy odaadással és szakismerettel tanitott be.

Jegyek a szinelőadásra előre válthatók: Balogh M. és Tsa szürszabók üzletében, Zöldfa-u., özv. Radó Miksáné dohánytőzsdéjében a szinház mellett, Kenyeres és Englender divatáru üzletében Fő utczán. — Helyárak: Alsó páholy 7 korona, felső páholy 5 K, II. em. páholy 4 K, Zsölye 2 K, körszék 1·60, Támlásszék 1·20, Erkély I. sor 1·20, II. sor 1 K. Erkély oldalt 60 fillér. II. em. zártszék 60, Földszinti álló 60 fill.

Igazságszolgáltatás.

A rablógyilkos czigányok megkegyelmezése.

Rostás János, *Lakatos* Máté, *Rézmüves* Sándor és *Rézmüves* Imre gyapjui czigábyok az elmult 1904. évi október hó 24-én este *Labancz* János kocsist a hirhedt Wolfi-erdő mellett, a fugyivásárhelyi uton megrohanták, a legborzalmasabb módon, vadállatias kegyetlenséggel meggyilkolták, a kocsiján levő rakományt, vásári árukat elrabolták. A nagyváradi esküdtbiróság az idei év márczius havában *Rostás* Jánost és *Lakatos* Mátét kötéláltali halálra, *Rézmüves* Sándort és Imrét meg tizenkét esztendei fegyházra itélte. A Kuria a semmiségi panaszokat elvetette. A két halálbüntetésre itélt czigány védője azonban a semmiségi panaszszal egyidejüleg kegyelmi kérvényt is adott be. Ennek most, amikor már régen meg volt győződve a közönség a halálos itélet közeli végrehajtásáról, meglepő eredménye lett. *A király hetvenöteves születésnapjával kapcsolatos amnesztia a szerencsés gazemberekre is kiterjedt.* A király *Rostás* Jánossal és *Lakatos* Mátéval szemben kegyelmet gyakorolt. Halálbüntetésüket *életfogytig tartó fegyházra* változtatta át.

MULATSÁG.

A katholikus legényegylet tánczmulatsága. A nagyváradi katholikus legényegylet ma, Szent István napján érdekesnek igérkező nyári tánczmulatságot rendez a Püspök-fürdőben, melyre a következő meghivót küldte szét:

A nagyváradi katholikus legényegylet 1905. augusztus hó 20-án a Püspök (Szent László)-fürdőben zártkörü nyári tánczmulatságot rendez. Kezdete este 7 órakor. Belépő-dij: Személyjegy 1 korona 50 fillér. Családjegy 3 korona. Jegyek előre válthatók az egylet Teleky-utczai helyiségében. A zenét Vásárhelyi Béla czigány és zenekara szolgáltatja. Éjfél után külön vonat áll a közönség rendelkezésére. Vonatok indulnak Nagyváradról: d. e. 7.33, 9.54, d. u. 2.4, 4.44 és este 8.20 perczkor. Dr. Vucskics Gyula egyházi elnök, Kugler Albert világi elnök. Pálffy Béla igazgató, Széles Lajos pénztárnok, Rottensteiner István II. pénztárnok, Óváry Lajos ellenőr, dr Szolnok Jenő titkár, Sikli József II. titkár, Papp Ferencz I. dékán, Kauczil István II. dékán, ifj. Tóth Lajos főkönyvtárnok, Krupka Ferencz könyvtárnok, K. Kürti Lajos ünnepélyrendező.

Rendezőség: Dr Krűger Aladár vig. biz. diszelnök, ifj. Barza József vig. b. elnök, Pásztor Lajos v g. b. jegyző, Arnóczy József, Bujdosó Sándor, Barza Károly, Demkó Pál, Eisele Antal, Fülöp György, Galló János, Kádár János, Kotesk Károly, Lipiczky Gyula, Nagy István, Papp Gyula, Setyerov Zsigmond, Veress János.

TANÜGY.

Vizsgálatok és beiratás a tanitóképzőben.

A nagyváradi kir. r. kath. tanitóképzőben az 1905—6-ik tanévben a javitóvizsgálat 1905. szept. 5-én délelőtt; a fölvétel az I-ső osztályba 1905. szept. 5-én délután; a beiratás a II. és III. osztályba szept. 6-án; az ünnepélyes Veni Sancte szept. 8-án; a magántanulók osztályvizsgála szept. 13. és 14-én tartatik meg.

Az I-ső osztályba oly éptestü növendékek vétetnek föl, kik 15-ik életévöket betöltötték zenei hallással birnak, a gymnasium, reál vagy polgári iskola négy alsó osztályát elvégezték, avagy ily bizonyitvány hiányában az emlitett középiskolák 4 alsó osztálya tananyagából fölvételi vizsgálatot állanak ki. A keresztlevél és védoltási bizonyitvány bemutatandó. Jóviseletü, szorgalmas vagyontalan növendékek hónaponkint némi segélyben részesülnek. Minden növendék köteles magát hegedüvel ellátni.

Nagyvárad, 1905. aug. 12.

Az igazgatóság.

Beiratások a jogakadémiára. A beratások a helybeli kir. kath. jogakadémián az 1905—1906. tanévre folyó évi szeptember 1—12-ig az igazgatónál, 15-ik az egyes tanároknál eszközöltetnek, ezen napon tul a fölvétel csak külön engedély utján történhetik. *A tandij a beiratáskor fizetendő.*

A pót- és ismétlő alapvizsgálatok f. évi szept. 9-től 14-ig tartanak.

A »Veni Sancte« szept. 15-én lesz, a nyilvános előadások szept. 16-án kezdetnek meg.

Kelt Nagyváradon, 1905. augusztus 20-án.

Az igazgatóság.

Iskolai hirdetés. A női kereskedelmi tanfolyam ujraszervezése érdekében van szerencsém a t. közönséget ez uton értesiteni, hogy a beiratások folyó hó 23-kától 26-ig bezárólag a lakásomon (Szaniszló-utcza 30 sz.) mindenkor délelőtt 9—12-ig, délután 2—5-ig tartatnak. Felvétetnek olyan növendékek, kik a 14 évet betöltötték és a 4 polgári osztályt legalább jó sikerrel végezték, miért is a beiratásnál iskolai bizonyitvány, keresztlevél, illetve születési bizonyitvány és ujraoltási bizonyitvány felmutatandó. A tandily egész évre 100 korona, beiratási dij 4 kor. az előbbi 2, esetleg négy részletben fizethető. Kedvezményben csak helybell szegénysorsu, de kitünő növendékek részesülhetnek. Nagyváradon 1905. augusztus 19. Özv. *Rechtné Bauer Zsófia* a női keresk. tanfolyam igazgatója.

TÁVIRATOK.

A válság.

Budapest, aug. 19. (Saját tud. táv.) Egy fővárosi estiujság jelentése szerint a szerdán délután több órán keresztül tartott minisztertanács a *kormányzati programmal* foglalkozott. A lap ugy értesül, hogy oly megállapodásra sikerült jutnia a kabinetnek a tanácskozás folyamán, amely állitólag alkalmas arra, hogy a király és nemzet között fönforgó sulyos természetü, a válság hosszas elnyujtása folytán már régebbi keletü *ellentéteket áthidalja.* Ezt a tervet majd részletesen elő fogja terjeszteni *Fejérváry* ügyvivő miniszterelnök, amidőn a jövő hét folyamán Ischlbe audienciára megy a király elé, mielőtt az uralkodó a déltiroli hegyi gyakorlatra utazik.

Az elnapolt törvényhozás megnyitásának ideje rohamosan közeledik. Ezzel szemben politikai körökben hire jár, hogy a *parlamentet szeptember 15-én nem fogják megnyitni.* Elterjedt kombinációk szerint a király maga *lejön Budapestre szeptember 13-án*, hogy személyesen tárgyaljon a koalicziával s a rendkivül összekuszált válságban a kibontakozás szálait megtalálhassa.

A katonai behivók ügyében ismét hallat magáról a militárizmus vaskalapja. A budapesti hadtestparancsnokság megkeresést intézett a kaposvári katonai ügyosztályhoz, hogy a postára föladott behivók czimzésében a szükséges közelebbi adatok boritékravezetésével segédkezzék neki, miután a posta a behivókat *elégtelen czimzés miatt,* mint kikézbesithetleneket többnyire visszautasitja. A katonai ügyosztály a közremüködést megtagadta.

A válság ügyében megjelent s a kibontakozás módozatait kereső röpiratok száma szaporodott. Ifj. dr. Zichy János gról pártonkivüli országgyülési képviselő, az országgyülési néppárt volt elnöke intéz most röpiratot a hatvanhetes alapon állókhoz. Oda konkludál, hogy a megoldhatatlannak látszó bonyodalom legfőbb oka a hatvanhetes és negyvennyolczas alap összevonásából áll. Teljesen szubjektiv fejtegetései során szerző speciális fölfogása mellett igen tartalmas röpiratában arra a meggyőződésre jut, hogy a kiegyezés alapján állók főhivatása: uj hatvanhetes pártalakulás. A higgadtságot, megfontolást és bölcs mérsékletet hangsulyozza a válság megoldásában.

Bánffy is nyilatkozik egyik képes esti lap munkatársa előtt, még pedig ismételten az általános vátasztói jogról, a mely most mindenütt napirenden forgó kérdés. Sürgősen megoldandónak tartja maga is a nemválasztóknak korszerü kivánalmát mégis ahhoz a föltételhez köti, amit régóta következetesen hangoztat, hogy aki választó akar lenni ez alapon, annak a magyar állam nyelvét szóval és irásban birnia kell. Bármennyire korszerü és érett is azonban a kérdés, bármennyire sürgősnek találja ő maga is, mindaddig nem harczolhat mellette teljes munkakedvvel, amig minden erejét a koalicció veszi igénybe s a mig a válság kiküzdve nincs. Kristóffy humbugja népbolonditásánál nem egyéb. Hiába igér ez a kormány bármit is, akinek csak parányi érzéke van a politika iránt, jól tudhatja, hogy neki a mai konsteliácziók között semmiféle nagyobb igéretet nem áll módjában valóra váltani.

Beleszól a válság egyhanguságába a kormány félhivatalosa is. Éhinséget jelez az ország különböző vidékeiről. Ugy adja elő a dolgot, hogy a kormánynak a nép éhinséget jelent és segitséget kér tőle. Ám a kormánynak nem áll rendelkezésére pénz.

Sorok között ez annyit jelent, hogy ennek is a koalicció s a biztatására megtagadott adófizetés az oka. Az ilyen hiresztelések természetesen nem sok vizet zavarnak. Észre sem veszik őket.

Tisztelgés a horvát miniszter előtt.

Budapest, aug. 19. (Saját tud. táv.) *Kovácsevics* István horvát miniszter előtt ma egy csapat horvátországi választó tisztelgett Draganics községből, kérve, hogy mint kerületük képviselője, tegyen értük valamit.

A passziv rezisztenczia.

Budapest, aug. 19. (Saját tud. táv.) *Mosonmegye* közgyülési határozatát a kormány tudvalevőleg megsemmisitette. A vármegye tiltakozott a megsemmisites ellen. *Eőshegyi* alispán *hazafias szomorusággal* és aggodalommal gondolkozik a sebek orvolásán.

A béke.

Budapest, augusztus. 19. (Saját tud. táv.) Japán *naponta 10 millió* hadikárpótlást kiván, miután pedig a háboru *500 napra terjedt*, a hadisarcz japán számitás szerint *5 milliárd.*

Budapest, aug. 19. (Saját tud táv.) New-Yorkból jelentik, hogy a japán békekövetek Tokióba kábel utján azt a kérelmet intézték, hogy az *oroszckkal szemben elnézők* és méltányosak legyenek s a békekötést tegyék lehetővé.

Pokolgép küldemény.

Budapest, aug. 19. (Saját tud. távirata.) New-Yorkból jelentik *Kuhn* Sve és társa bankczég irodájába tegnap egy láda érkezett, melyben pokolgép volt. Délután egy másik czég ugyan csak pokolgépet kapott. Kevesebb óvatosság mellett bajt okozhatott volna a ládák felnyitása. Feladó ismeretlen. Itt megkisérlett merényletet összefüggésbe hozzák Vittének az amerikai bankárral folytatott tárgyalásával

NYILTTÉR.

Pártoljuk a honi ipart!

Az „Első nagyváradi Czipő- és Csizmagyár,

Moskovits Farkas és Tsa

kicsinybeni eladási üzletében

(*Kossuth-utca*, régi rendőrségi épület.)

helyi kis iparosok által készitett **kizimunk czipők kaphatók eredeti gyári szabott árakon**, hol mindenféle nagyságban készülnek és nagy választékban raktáron vannak.

Tisztelettel:

Moskovits Farkas és Társa.

Telefon: 417. *Szabott árak.*

REGÉNYCSARNOK.

A két éji csavargó.

— Elbeszélés. — 7.

Irta: **Sz. F.**

— De a virág, de a virág? — kiáltám önkivületi lázasságal.

— Az én virágom volt szerencsétlen. A szerelmet erőszakolni nem lehet. Igy pedig csak a hóbort vélhet sikert aratni! — szólt Gábor. Aztán pedig utána tevé: Sajnállak Ignácz! Nem tehetek róla, hogy Cézár én vagyok.

— Megbocsátom önnek hevességét uram. Tudom nem roszakaratból tevé, a mit tett. Vőlegényem oly sok jót beszélt kegyed felől, hogy csak részvéttel, de nem haraggal lehetek kegyed iránt.

Ilonka kezét nyujtotta; én pedig megragadtam a puha kezecskét s reá nyomtam első és utolsó csókomat. Aztán rohantam le a lépcsőn, a folyosóra az utczára s mindenütt fülembe csengett » a vőlegényem oly sok jót beszélt kegyed felől. »

Tehát Gábornak még is igaza volt, » két éji csavargó» egyike még is boldog lett.

Gábort annyira meghatotta az én leirásom, hogy maga is a József-városba költözött, három szobás, kis kertes lakásba, kanári madarat is vett a feleségének és most élvezi azt a boldogságot, melyet én elképzeltem magamnak.

Valahányszor elmegyek a keritès mellett, valahányszor bepillantok a kis kertbe s meglátom a kis Irént, Ilonkát, Gyulát, meg a kis Náczit, mindig eszembe jut: mily boldog családapa lehetnék én most. De az szép tőle még is, hogy egyik gyermekét a nevemre kereszteltelteté.

Az egészből pedig ez a tanulság, hogy: ha az ember valakibe szerelmes, ismerkedjék meg maga a hölgygyel, mert különben ugy járhat mint a nagy Corneille-lel járt a barátja, ki őt megbizta, hogy kérője legyen és Corneille a maga számára kérte meg a barátja kedvesét, vagy ugy jár mint én, ki Lencsés Gábor barátom által akartam magamat megkedveltetni és ő lett a sirásóm. Szerelem dolgában ne bizzál legjobb barátodban sem.'

Csak legalább ne lettem volna mathematikai professor. Ha megtudnák tanitványaim, mindig nevetnék rettentő felsülésemet.

Annyi bizonyos, hogy nagyon nehezemre esett a kis boszorkányt elfelejteni. A multkor kinyitom egyik fiókomat és ott találom ezt a szerelmes verset Bors Ilonkához:

»Játszó patak-habok,
Virágos part között,
Vigyétek e füzért,
Mit könyem öntözött.

Andalgó esti szél
Vidd sohajom veled,
S köszöntsd nevemben őt,
Ha utján fölleldled.

Nyugodni hogy ha szállsz
Fészkedre kis madár,
Mond, hogy szivem fölött
Borult a láthatár;

Kelő nap, sugarad
Ha ablakán behat,
Csókold ajkára föl
Elárvult csókomat.

Andalgó esti szél,
Játszó patak-habok,
Sugjátok meg neki:
Hogy érette meghalok »

Összetéptem ezt a közleményt, nehogy kompromitálják ismét a mathematika professorát; mert ismét tévedtem számitásomban: hisz oly vas egésszségem van, ugy meghiztam, hogy a halál lokomotivval sem érhetne utól.

Vigasztalom magamat: ha én nem lettem boldog, legalább az lett Lencsés Gábor. Az én virágaimon jutott el az Ilonka szivéhez.

Nem átkozlak derék doktor. A végzet akarta, hogy te hódisd meg, akit én magamnak szántam.

Annyi nyereségem van az egészből, hogy mióta Ilonka a Gábor neje, nem küldök senkinek virágot és nem csinálok senkinek programmot a jövő boldogságára.

Pedig azt hiszem, ha magam mentem volna föl a szinpadra és nem bizom az angyalt másra, most Ilonka tekintetes Gereben Ignáczné és nem Lencsés Gáborné volna. No de hiszen — több is veszett Mohácsnál,

(Vége.)

KÖZGAZDASÁG.

Az almafák veszedelme. A földmivelésügyi miniszter tekintettel arra, hogy az ország számos vidékén a vértetü (sifoneura lanigora) föllépett, sürgős rendeletet intézett a törvényhatóságokhoz, melyben erélyes és körültekintő védekezésre hivja a gyümölcstenyésztőket; akik a kötelező irtást elmulasztják, azok 200 korona birsággal sujtatnak.

Értéktőzsde.

Budapest, aug. 19.

Osztrákhitelrészvény — — —	512.94
Magyar hitelrészény — —	806.50
Leszámitoló bank — — —	464.50
Rimamurányi — — — —	514.—
Osztrák-m. államvasuti részvény	649.—
Közuti vasut — — — —	569.50
Városi villam s vasut — —	2450—

A gabonatőzsde határidői.

Budapest, aug. 19.

Buza okt. — — — — —	15.90
Rozs okt.-re — — — —	12.98
Tengeri április 1906. — —	16.68
Zab ápr. ra — — — —	13.20
Repcze aug.-ra — — — —	24.20

Hivatalos árfoly amok.

A budapesti áru- és értéktőzsde 1905 aug. 19-én.

Magyar aranyjáradék 4% — — —	115.75
Magyar koronajáradék 4% — — —	96.70
Magyar koronajáradék 3½% — —	87.50
Magyar földtehermentesitési kötvény 4%	96 50
Horváth-szlavon földtehermentesitési kötvény	97.50
Magyar nyeremény sorsjegy-kölcsön —	217.50
Titza-szab. és szegedi sorsjegy-kölcsön —	166.—
Osztrák járadék papirban — — —	100.30
Osztrák járadék ezüstben — — —	101.20
Osztrák járadék aranyban — — —	1.19
Osztrák korona járadék — — — —	100.15
1860. oszt. államsorsjegyek — — —	157.—
Osztrák-magyar bankrészvény — — —	16.30
Magyar hitelbank részvény — — — —	783.50
Osztrák hitelbank intézeti részvény — —	668.—
Osztrák-magyar államvasuti részvény —	675.50
20 frankos aranz (Napolendor) — — —	19.09
Német birodalmi márka — — — — —	117.22
London vista — — — — — — — — —	239.95
Páris vista — — — — — — — — —	95.30
20 márkás arany — — — — — — — —	23.45

A szerkesztésért felelős:

Dr. VUCSKICS GYULA.

Kiadó lakàs.

Három szoba és mellékhelyiségekből álló utczailakás a Sztaroveczky-u. 7|25. sz. házban folyó évi november 1-től kiadó.

Értekezni lehet a Nagyváradi Takarékpénztárban (Nagy-Teleki-utcza.)

Globus- tisztitókivonat

Kiadó lakás.

A Nagypiacz-téren, Mandel-féle házban 4 utczai szoba s a hozzá tartozó mellékhelyiségekből álló emeleti lakás ***1905. november 1-re kiadó.***

Értekezhetni a »Polgári takarékpénztárnál« Kossuth-utcza 4 szám. 1262.

Olcsó kölcsön.

Tisztelettel értesitem a pénzkölcsönt kérő t. feleket, hogy Mészáros utcza 2. sz. a. (Köröspart, Stiedl-féle ház, szemben a Rimanóczy szállodával)

bankbizományi és hitelforgalmi irodát

nyitottam. A pénzpiacz terén bank tisztviselői és 12 éven át volt takarékpénztári titkári állásomban nyerbő tapasztalatok, valamint előkelőt bankok képviselete alapján:

1. Jelzálog és hosszu törlesztéses kölcsönöket (melyekben a tőke és kamat is benn foglaltatik) 10—50 évre a lehető legrövidebb idő alatt és legalacsonyabb kamatláb mellett minden előzetes dij és költség nélkül folyósittatok;

2. régebbi tartozásokat olcsóbb kamatu kölcsönökkel cserélek fel.

3. köztisztviselőknek, katona tisztekne k állami, megyei, és városi hivatalnokoknak csekély heti részletekben törlesztendő 10—15 éves személyhitelt eszközlök ki.

Mindenféle kölcsön ügyletben szivesen állok rendelkezésére és minden dijazás nélkül szolgálok felvilágositással, utbaigazitással délelőtt 9—12-ig. d. u. 3—6-ig.

Tisztelettel

Faludi Ignácz,
volt takarékpénztári titkár.

Telefon 424 szám. 930.

A

„Nagyváradi Hitelbank"

(Kossuth Lajos-utcza 10. sz.)

házak és földbirtokokra 10—50 évi időtartamra a legolcsóbb kamatláb és a legelőnyösebb feltételek mellett

törlesztéses jelzálogkölcsönöket nyujt,

amelyeket a legrövidebb idő alatt folyósit. Kölcsönkérő részről hiteles telekkönyvi kivonat, kataszteri birtokiv és esetleg községi becsű-bizonyitvány mutatandó be. Drágább kamatozásu kölcsönöket bélyeg és illeték-mentesen convertál.

Elfogad betétkönyvecskékre és folyó számlára:

6 hóig elhelyezett összeg után **5%-os** kamatot fizet

Előnyös feltételek mellett leszámitol váltóka

Értékpapirok, ékszerek és terményekre előleget ad.

Az igazgatóság.

Uj vaskereskedés!

Van szerencsém Nagyvárad város és környéke n. é. közönségének nagybecsü tudomására hozni, hogy helyben

Kossuth Lajos-utcza 5. sz.

(a volt rendőrségi épületben)

a »nagy ásó«-hoz

czimzett

vas- és szerszámkereskedést

nyitottam.

Ahol is mindennemü hengerelt rudvas, vaslemez, szekér, kocsi-tengelyek és vasalások, kovács, asztalos és bognár szerszámok, továbbá mindennemü öntvények, takaréktüzhelyek és kályhák, huzalszegek és csavaráruk, valamint a legjobb minőségü zománczozott-, öntött- és lemezedények, konyhafelszerelések, továbbá épület- és butorvasalások, mindennemü fegyverek, revolverek, töltények és gazdasági felszerelések, ugyszintén a legjobb minőségü kovács fütő kőszén és coaks *a legolcsóbb napi árban szolgáltatnak!*

Tisztelettel:

SCHRIFFERT P.

(a Kugler Albert czég volt üzletvezetője.)

AMERIKAI ÁRUHÁZ

kézmű- és női divatáru raktár

Nagyvárad, Fő utcza (Bazár épület).

Valóban bámulatos **olcsó árban lesz most** minden raktáron levő áru eladva, tekintettel, hogy szezon végén vagyunk. Tehát érdeke mindenkinek szükségletének mielőbbi beszerzése.

Amerikai Áruház olcsó árai utólérhetetlenek.

„MERKUR"

Kereskedelmi és mezőgazdasági termékek, ingók- és ingatlanok,- házak, üzletek, földbirtokok és bérletek vételét és eladását közvetiti.

Bank-törlesztéses- jelzálog-állami, megyei-városi és magántisztviselő kölcsönöket olcsó kamatláb mellett kieszközöl.

Ertékpapirok vétele és eladása. Tőzsdei megbizások. Reclamok terjesztését.

Hirdetések felvételét az összes bel- és külföldi lapokban nyomtatványok megszövegezését, czimzését és kibocsátását.

Informátiókat beszerez a legszélesebb körben ugy kereskedelmi, mint családi ügyekben a legpagyobb discretió és pontosság mellett a

„MERKUR"

Kereskedelmi ügynökség Nagy-Váradon.

Szent János-u 6. 1263

Uj sirkeritési osztály!

Grünwald Jenő

épület- és műlakatos

Nagyvárad, Uri-utcza 39. (Saját ház.)

Telefon szám 434

Vizvezetékek és csatornázások.

Tisztelettel értesitem a nagyérdemü közönséget, miszerint 12 év óta fennálló elsőrendü épület- és mülakatosmühelyemben egy külön osztályt létesitettem

kizárólag sirkeritések

készitésére, melyben eredeti minták, a legegyszerübbtől a legdiszesebb kivitelüekig készenlétben vannak, továbbá vagy 2000-féle mintarajz áll a n. é. közönség rendelkezésére, melyből tetszés szerint választhat.

Az árak tekintetében pedig a legolcsóbb vagyok.

Költségvetéseket ingyen készitek.

A n. é. közönség eddigi bizalmát megköszönve, kérem ez uj vállalatomban is szives pártfogását, vagyok

1185. kiváló tisztelettel

Grünwald Jenő,
épület- és műlakatos.

Uj rendszerü asztalalaku takaréktüzhelyek.

Mindennemü lakatos munkák és javitások

Nagyvárad város

VILLAMOS MŰVE

értesi i a n. érd. közönséget, hogy **izzólámpa körtéket** tart raktáron 3. legfeljebb 3·4 watt fogyasztással gyertyánként, melyek legolcsóbb áron kaphatók **A sima izzólámpa ára darabonként 72 fillér**, homályos (matt), szines fényképész lámpák és mindennemü izzólámpa különlegességek ugyancsak kartell áron kerülnek eladásra. Ugyanott kaphatók **nernst-lámpák** és **osmium-lámpák** gyertyánként 1·5 watt fogyasztással.

Csillárok, ivlámpák és villamosmotorok eredeti gyári árak mellett.

kaphatók. A villamos mü igazgatósága elvállalja a

villamosvilágitási

és erőátviteli berendezések felszerelését, bővitését, átalakitását, javitását, ivlámpák kezelését, hozzávaló szénpálczák szállitását, berakását és minden e szakmába vágó munkálatokat a legolcsóbb ár mellet.

Nagyobb megrendeléseknél megfelelő engedmény. Költségvetések ingyen.

Világhirü

előpataki gyógyviz

Egy literes üveg ára 26 kr.

Számtalan elösmerő nyilatkozat, a kik ennek használata után a legjobb egésszégnek örvendenek! Különösen ajánlható a következő bántalmaknál:

1. **A gyomor és belek idült hurutjainál, gyomorgörcs, gyomorégésben** a tulságos nyálka és savképződéssel járó *emésztési zavarokban, gyomor- és szélzsábában, hányatoknál.*

2. **Altesti vérbőségben**, *vérpangásban, aranyérben* s az ezzel járó *rásztkór* s *kedélykór* szokásos székrekedéseinél.

3. **Máj-** és *lépdaganatokban*, az epe kivezető csöveinek *hurutos* bántalmainál, *sárgaságban, epekövekben*, a pozsgerj és váltólázakból származott lépdagoknál.

4. *Fejlődési sápkórban* s az ezen alapuló hószám zavaroknál, a *görvélykór* torpid alakjainál s különösen vérszegénységi állapotoknál,

5. A vesék és hugyhólyag *hurutos bántalmainál*, a kezdődő *hugykő és fövény-lerakodás* eseteiben kitünő *hugysavoldó.*

6. *A méh idült tömüléseinél, dagainál, fehér folyás s rendetlen havadzásnál.*

7. *A nemi részek gyengeségeiben.*

8. *Angolkórban*, egyáltalában gyermekeknél a szervezet ép és erős kifejlődését vas és mésztartalmánál fogva meglepően elősegiti, egészséges embereknek is üditő italul szolgál, s különösen borral vegyitve a háztartásoknál általános használatban van.

Egy literes üveg ára 26 kr.

Egyedüli főraktár Biharmegye részére

Maár és Szabó

füszer-, csemege- és ásványvizek kereskedése

NAGYVÁRADON.

Wágner Manó-féle nevelő- és tanintézet

nyilvánossági joggal, Rákospalotán,

(Budapest mellett, vasuti-, posta-, távirda- és telefon-állomás.)

Az intézet **nyilvános nyolcz osztályu** főgymnasiumában, polgári és elemi iskolájában a tanév szeptember hó 1-én kezdődik.

A kiállitott bizonyitványok államérvényesek.

Az intézet öt holdnyi parkban, egészséges helyen fekszik. Az ellátás mintaszerü.

A növendékek lehetnek benlakók és bejárók.

Értesitővel szolgál **az igazgatóság.**

Uj sirkőraktár!

GERENDAY A. és FIA

akadémiai szobrász

Első országos szabadalmazott bpesti *siremlékmü* gyárosok

Nagyváradon Fő-u. 20. sz. alatt

fiók raktárt

nyitottak.

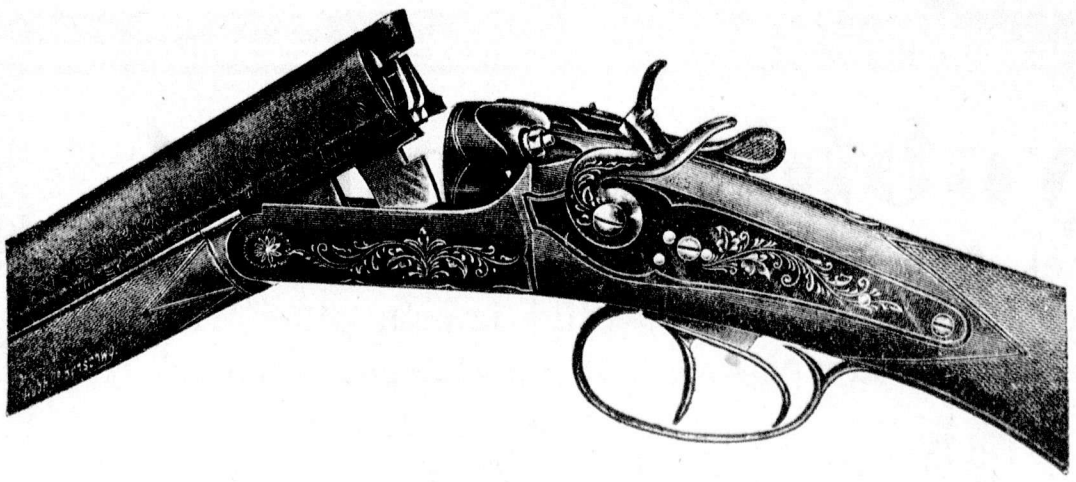
Eladó ház.

A város legegészségesebb levegővel biró részén egy még 10 évig adómentes ház, mely áll 3 szoba, 2 konyha, pincze és hozzá való mellékhelyiségekből, szabad kézből eladó.

Bővebbet a kiadóhivatal. 1254.

Lőrincz Mór Nagyvàrad, Szt. Jànos-u. elején.

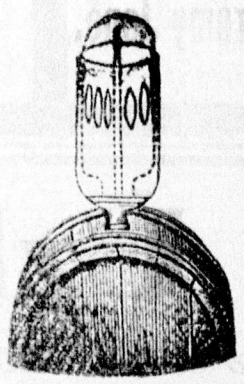
Lüttichi, Angol és suhli **FEGYVEREK,** töltények és vadászati kellékek a legmérsékeltebb árban.

Hajvágó gépek, önberetvák.

Szenzácziós találmány boraink védelmére.

Ezen »Hidraulikus aknával lefolytott bornál nem szükséges a töltögetést havonta ismételni. A csapon álló bort megmenti a borvirág, vagyis penésztől ez által nem lesz soha zavaros és savanyu, igy utolsó cseppig kristály tisztán eresztődik le a bor és fölöslegessé válik a kis hordókba való lehuzgálás, vagy üvegbe töltögetés. Darabja 1 forint. Hozzávaló 1 üveg oesztilin 35 kr.

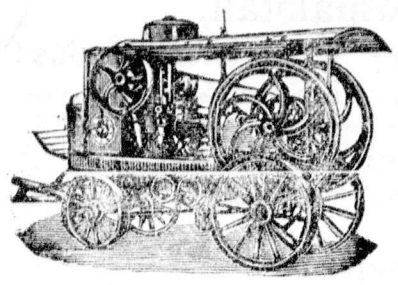

Kapható Lőrincz Mórnál Nagyáradon.

Gramophon gépek és lemezek nagy választékban.

DEBRECZENI LAJOS

gőzerőre berendezett gépmühelye
Kolozsvári-utcza 29/43. Nagyvárad

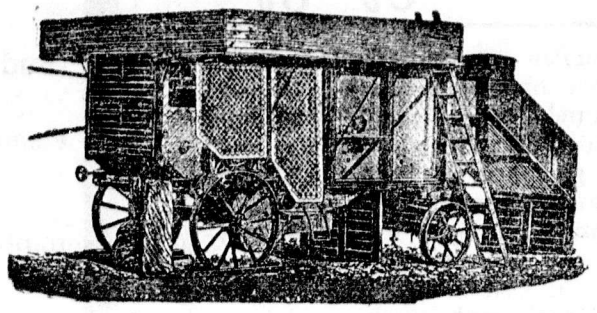

Ajánlom a mai kor igényeinek teljesen megfelelő uj gépekkel berendezett műhelyemet; s ujonan felépitett gőzcséplőgépeimet, valamint elvállalok bármilyen gépek teljes kijavitását avagy ujonan átalakitását felelőség mellett; u. m. *járgányokat, petróleum, gáz, benzin, gőzmotorokat, gőzgépeket-gőzcséplőgépeket* és mindenféle gépezeteket.

Készitek mindenféle egyenes és hajlitott tengelyeket s mindenféle esztergályozásokat, vas és réz, öntéseket, csapágyakat megmunkálva, eltörött vagy minta után.

Teljesen uj tüzszekrényeket avagy kijavitását s gőzmalom berendezések javitását elvállalom.

Uj villanyvilágitó gépeket (Dinamó) teljesen felszerelve készitek bármilyen nagyságban.

Uj gőzhenger fur gépemmel (czilinder) hengerfurásokat s gépről való leszerelés nélkül vidéken s uj karikákkal együtt pontosan készitek.

Eladók több 6—8 lóerejü M. Allami vasrámás uj cséplőgépek, 6—8 lóerejü gőzgépek uj használati engedélylyel teljesen üzemképesek felelősség mellett

---

Dr. Politzer Jakab

szanatoriuma és vizgyógyintézete
Nagyvárad, Szilágyi Dezső-u. 7. sz.

Bejáróknak és bennlakóknak

Összes vizgyógymódok és villam gyógyászat, szénsavas-, törpefenyő-, ásványfürdők-, vibratiós massage-, villanyos fényfürdők-, fühalatiók, forrólégkezelés.

GYOGYJAVALLATOK: Az idegesség minden neme, tüdő-, gyomor- és bélbajok. Szivbántalmak. Női- és nemi-bajok. Csuzos bántalmak, (rheuma) köszvény legidültebb eseteiben is. Forrólégfürdőkkel (szárazhőlégszekrény), a tudomány legujabb vivmányával, nagyszerü eredmények elérhetők.

Kényelmes betegszobák. Olcsó fürdőárak. Kitünő ellátás.

Teljes penzió (külön szobával együtt) napi 7 korona, második osztály 5 korona.
Szakképzett fürdősszemélyzet. Állandó orvosi felügyelet.

Prospektussal és felvilágositással szivesen szolgál

Dr. Politzer Jakab,
az intézet tulajdonosa és vezetője

Butorvásárlók figyelmébe!

Olcsó

BUTOR

gyári árban, kezesség mellett

háló-, ebédlő-, szalon és *uriszoba berendezések*, valamint egyes butordarabok a

Magyar Műbutorgyár

Részvénytársaságnál
Nagyváradon, Fő-utcza elején.
Üzletvezető: **PORJESZ HERMAN.**

Teljes lakás-, kávéház- és szállodaberendezések müipari vállalata.

Kivánatra rajzok és költségvetések.

A több mint félszázad óta fenálló

Le Conservateur

franczia életbiztositó és kiházasitó intézet, leányoknak **hozományt**, fiuknak kezdő üzleti tőkét, szülőknek nyugalmas aggkort biztosit

csekély évi befizetés alapján.

Az intézet kimutatott tőkéje

482 millió korona

Orvosi vizsgálat nincs!

Magyarországi igazgatóság
Budapest, VII., Kerepesi-ut 30. szám.

Vezérképviselőség:

NAGYVÁRAD,
SCHLAUCH-TÉR,

Komáromy Jenő.

Előnyös feltételek.

Merza Kálmán

szijgyártó

Szent Jànos-utcza 48.

Elvállal minden e szakmába vágó munkát. Ugymint: **kocsizó szerszámok, lovagló-nyergek és hadifelszerelési szijazatok** készitését.

A nagyérdemü közönség szives pártfogását kéri tisztelettel

MERZA KÁLMÁN
szijgyártó

Szent János-utcza 48. szám.

Vidéki megrendelések és javitások jutányos áron, gyorsan és pontosan eszközöltetnek. 1226.

Üzletnagyobbitás miatt

az összes raktáron levő **divatkelmék, franczia delain és batisztok, zefirek, kartonok** női és férfi fehérnemüek, diszek és **bélésáruk** stb. **az eddigi igazán olcsó áraimnál** még **olcsóbban** árusitom el. Már 20 kor. vásárlásnál még árengedmények.

Klein Menyhért

Szt.-László-tér Holdas-templom mellett.

Kinek főelve, hogy árui a divatnak minden tekintetben, de első sorban a czélszerüségnek feleljen meg.

Nyomatott a Szent László-nyomdában Nagyváradon.